

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

KATEDRA MARKETINGU A OBCHODU

Mediální obraz komunikace českých politiků
Media Image of Communication of Czech Politicians

Student: Martina Riemlová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Ostrava, 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra marketingu a obchodu

Zadání bakalářské práce

Student:

Martina Riemlová

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

7202R020 Ekonomická žurnalistika

Téma:

Mediální obraz komunikace českých politiků
Media Image of Communication of Czech Politicians

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska verbální a neverbální komunikace
 3. Charakteristika mediálních produktů v českých médiích vhodných k projevu politických osobností
 4. Analýza verbální a neverbální komunikace vybraných českých politických osobností
 5. Využití řešené problematiky v žurnalistice
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 325 s. ISBN 978-80-247-2339-6.

ŠPAČEK, Ladislav. *Business etiketa a komunikace [jak být úspěšným manažerem, politikem, realitním makléřem, finančním poradcem, úředníkem veřejné správy]*. Praha: Ladislav Špaček, 2013. 343 s. ISBN 978-80-260-4347-8.

VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2008. 322 s. ISBN 978-80-247-2614-4.

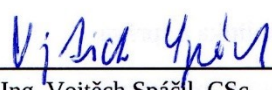
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

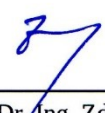
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana Gibarti, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

doc. Ing. Vojtěch Spáčil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne 11. 5. 2018

Martina Riemlová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Ing. Janě Gibarti, Ph.D. a Mgr. Ivaně Šulákové za ochotu, vstřícný přístup a podnětné připomínky při psaní této bakalářské práce. Poděkování patří rovněž všem respondentům, kteří byli ochotní se mnou spolupracovat a věnovali mi svůj čas, abych mohla zpracovat žurnalistickou část bakalářské práce. V poslední řadě bych ráda poděkovala své rodině, přátelům a všem svým blízkým, kteří stáli při mně a podporovali mě při psaní této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Teoretická východiska verbální a neverbální komunikace.....	5
2.1	Komunikace.....	5
2.2	Funkce komunikace.....	8
2.3	Druhy komunikace	9
2.3.1	Verbální komunikace.....	9
2.3.2	Neverbální komunikace.....	11
2.4	Politika a komunikace	13
3	Charakteristika mediálních produktů vhodných k projevu českých politických osobností.....	18
3.1	Denní tisk	18
3.2	Mediální dialogy v rozhlasovém a televizním vysílání	19
3.3	Internet.....	23
4	Analýza verbální a neverbální komunikace vybraných českých politických osobností.....	29
4.1	Andrej Babiš.....	29
4.2	Ivan Bartoš a Vojtěch Filip.....	31
4.3	Jan Chvojka a Jaroslav Kubera.....	32
4.4	Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg	36
4.5	Marian Jurečka a Miroslav Kalousek	37
4.6	Jiří Pospíšil a Lubomír Zaorálek	39
4.7	Tomio Okamura a Jiří Dienstbier	40
5	Využití řešené problematiky v žurnalistice	42
5.1	Úvodní článek.....	42
5.2	Interview.....	46
5.3	Anketa	52
5.4	Recenze	54
6	Závěr.....	56
7	Seznam použité literatury.....	58
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	64

1 Úvod

Téma politika se řadí v mezilidské komunikaci na první příčky. Rozdílnost politických názorů je častou příčinou neshod nejen v politickém prostředí, ale také ve společnosti. Politické a sociální napětí pravidelně vrcholí v předvolebním a volebním období. Právě v tyto dny je možné nejčastěji jednotlivé politické zástupce vídat a slýchat v masových médiích. Političtí zástupci v tomto období mnohdy vystupují pod tlakem, čímž je jejich komunikace ovlivňována. Následně jsou mnohé politické osobnosti za své vystupování kritizovány.

Autorka ve své bakalářské práci charakterizuje komunikaci, objektivně zhodnotí verbální a neverbální projevy konkrétních českých politických osobností. Zhodnotí jejich slabé a kladné stránky. Rovněž se zaměří na mediální prezentaci vybraných českých politiků. Autorka nebude hodnotit politické činy jednotlivců či politických stran.

Téma bakalářské práce vzešlo jednak inspirací ze střední školy, kde autorka této bakalářské práce psala článek na podobné téma. V článku ovšem vystupovala jako studentka střední školy, která hodnotila vystupování politických zástupců, a tudíž mohla projevovat své názory na danou věc. V této bakalářské práci ovšem bylo důležité zůstat objektivní a svých názorů se zdržet. Další inspirací byly volby prezidenta republiky v roce 2013, volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017 a volby prezidenta republiky začátkem roku 2018. Zavedení přímé volby hlavy státu je spojeno s větší medializací prezidentských kandidátů.

Bakalářská práce je rozdělena do tří částí. V první části je charakterizována komunikace a její jednotlivé druhy. V této části je také zmínka o politické komunikaci a důležitosti masových médií právě při této komunikaci. Ve druhé části jsou charakterizovány jednotlivé typy médií, ve kterých se mohou političtí zástupci projevovat. Je popsána oblast tisku, rozhlasu, televize a nových médií. Konkrétní média jsou vybrána náhodně na základě autorčiných zdrojů informací. Třetí část je praktická. V této části autorka zhodnotí konkrétní projevy politických osobností. Poslední část bakalářské práce je věnována žurnalistické části.

2 Teoretická východiska verbální a neverbální komunikace

Tato kapitola je věnovaná charakteristice verbální a neverbální komunikace. Prostor je věnovaný obecnému pojmu komunikace, komunikačním funkcím a některým komunikačním druhům. Teoretická východiska komunikace je důležité vymezit pro následnou praktickou část.

2.1 Komunikace

Slovo komunikace pochází z latinského slova *communicare*. Termín označuje styk, spojení, souvislost, dá se volně přeložit jako radit se s někým či dorozumívat se. Komunikace se dá charakterizovat jako přenos a výměna informací v mluvené, psané, obrazové nebo činnostní formě, která je realizována mezi lidmi a projevuje se nějakým účinkem.¹ Komunikace patří k základním lidským potřebám. Řadí se mezi nejčastější lidské aktivity, které jsou pro život nezbytné.² Komunikace nemusí probíhat jen lidmi. Komunikaci ke svému životu stejně tak využívají zvířata mezi sebou. Člověk může taktéž komunikovat s přírodou a s neživými organismy. Jako příklad komunikace člověka s neživým organismem lze uvést komunikaci člověka se semaforem. Pokud se rozsvítí na semaforu červená, semafor dává najevo, že je třeba zastavit.³

Komunikaci lze rovněž označit za proces, ve kterém účinkuje sdělující (komunikátor) a příjemce informace (komunikant), a vzájemně si předávají určité sdělení (komuniké) prostřednictvím komunikačního kanálu. Jedinec při komunikačním procesu přijímá určitou roli, a to roli sdělujícího nebo příjemce. Při komunikaci dochází k výměně rolí. Role je ovlivněná situací, v němž se komunikace odehrává. Každá role si vyžaduje určité chování. Je proto důležité, aby jedinec si byl své role v procesu komunikace vědom a věděl, jaké chování je v dané situaci vhodné. Pokud jedinec svou komunikační roli nezná, může docházet ke komunikačním chybám.⁴ (viz obrázek 2.1)

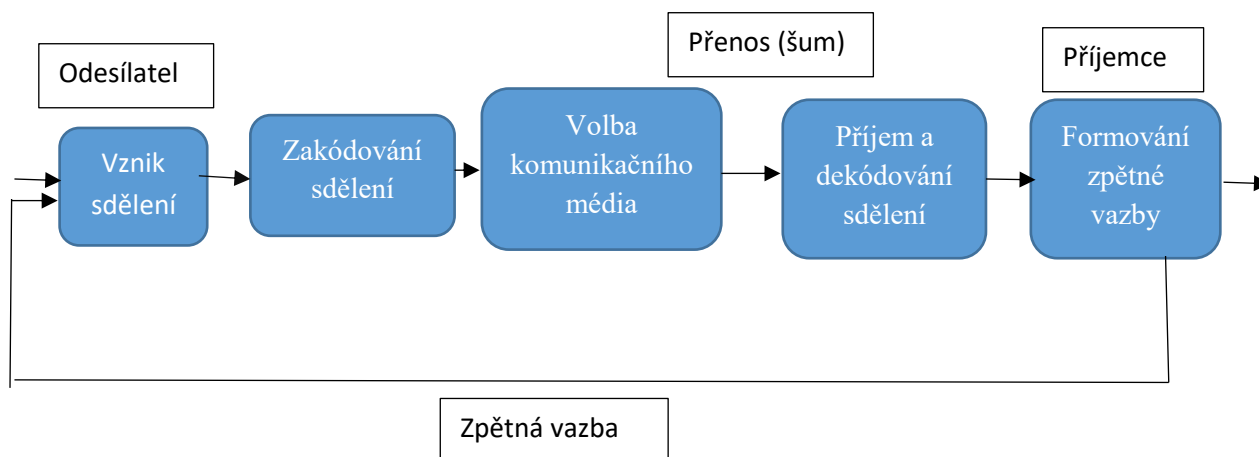
¹ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 22.

² MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 15.

³ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 23.

⁴ SCHNEIDEROVÁ, Anna a Marek SCHNEIDER. *Komunikační dovednosti: učební text pro distanční studium*. Vyd. 2., upr. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-268-2. s. 10.

Obrázek 2.1 Schéma komunikačního modelu

Zdroj: Vymětal, 2008, s. 30, vlastní úprava

Jak je z obrázku 2.1 patrné, bezprostředně po **vzniku sdělení** následuje **zakódování sdělení**, které lze definovat jako převedení informace do smysluplné formy. Důležitým požadavkem je správnost, stručnost a zřetelnost sdělení. Při kódování je nutné si uvědomit záměr sdělení. Mezi další požadavky při kódování patří konkrétnost sdělení, srozumitelnost podání, jednoznačnost sdělení a otevřenost komunikace. Rovněž je nutné vědět, komu je informace předávána, a na základě toho zvolit vhodný komunikační styl a vhodné dávkování informace. Každý příjemce je jiný. To lze uvést na příkladu lékaře jako odesílatele sdělení. Lékař na lékařské konferenci může používat odborné termíny či lékařský slang, ale při přednášce dětem na základní škole by měl přizpůsobit slovník právě jim. Na lékařské konferenci si lékař taktéž může dovolit hovořit obsáhleji než u dětí na základní škole, které by příliš obsáhlé sdělení zahltilo.⁵

Za **kunikační médium** lze považovat například televizi, rádio, noviny, telefonický hovor či besedu. Za komunikační médium je možné taktéž chápat sdělení z očí do očí.⁶ Zejména při přímé komunikaci z očí do očí si lze všimnout i jiných aspektů, a to

⁵ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 31.

⁶ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 33.

v podobě stisku ruky, vůně nebo tónu hlasu.⁷ Volba komunikačního média je ovlivněna různými faktory, z nichž nejdůležitější jsou náklady, rychlost, přesnost, charakter sdělení, charakter příjemce, rozsah komunikace a význam zpětné vazby.⁸

Jak je patrné z obrázku 2.1, po volbě komunikačního kanálu následuje tzv. **dekódování sdělení**, které nemusí být vždy jednoduché. Příjemce si může vyložit informaci po svém, a to i na základě svých dosavadních zkušeností. Pro příjemce informace rovněž platí určitá pravidla. Z jeho strany je důležité zejména aktivní naslouchání. Zájem o sdělení je možné projevit pomocí neverbálních signálů, například přitakat hlavou. Taktéž je důležité ovládat své emoce a zbytečně mluvčího nepřerušovat.⁹ Přerušování projevu je možné v případě, pokud je projev nepřijatelný a urážlivý, hovořící se začíná opakovat a nebo přerušil druhého.¹⁰

Proces komunikace je ovlivňován **komunikačním šumem**, což může být jakýkoliv rušivý vliv na přenos sdělení. Šumy lze rozdělit na fyzické, fyziologické, psychologické a sémantické. Jako příklad fyzického šumu lze uvést prostředí, hluk či poruchy telekomunikační sítě. Fyziologické šumy souvisí s omezením odesílatele či příjemce. Za fyziologické může být považována vada zraku, sluchu, řeči, ale také třeba pocit hladu. Příklad psychologického šumu může být osobní zaujetí vůči odesílateli či příjemci, mylné naděje, extrémní emoce. Jako příklad sémantického šumu lze uvést odlišný jazyk příjemce a odesílatele, používání slangových výrazů a specializovaných termínů.¹¹

Nejčastěji lidé komunikují pasivní formou, a to posloucháním a nasloucháním, což tvoří až 53 % z celkové komunikace. Čtení zabírá 17 %, mluvení 16 % a psaní 14 % z celkového počtu. Fakt, že nejčastější forma komunikace je pasivní forma, lze uvést na příkladu běžného dne studenta střední školy. Cestu do školy tráví posloucháním muziky, ve škole při výuce ve většině času posloucháním učitele. V hodinách nemá prostor na slovní

⁷ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 26.

⁸ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 33.

⁹ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 34-35.

¹⁰ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. 48-49.

¹¹ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 33-34.

projev, většinu času tedy tráví posloucháním, čtením a zapisováním si probírané látky. Mluvené slovo používá pouze v čase přestávek a následně po vyučování.¹²

2.2 Funkce komunikace

Cíle, kvůli kterým dochází ke komunikaci, mohou být různé. Nemusí být vždy jednoznačné a mohou se vzájemně překrývat. Mikuláščík popisuje celkem dvanáct komunikačních funkcí:

- **informativní** – jedná o předání informací, faktů, dat, znalostí, zkušeností nebo vědomostí mezi lidmi,
- **instruktivní** – informační funkce, která navíc zahrnuje vysvětlení významu, popisu či postupu, jak danou věc udělat,
- **přesvědčovací** – působí na jiného jedince, klade si za cíl změnit jeho názor, postoj, hodnocení nebo způsob konání,
- **posilovací a motivující** – lze ji zařadit do funkce přesvědčovací, jde o posilování určitých pocitů sebevědomí, vlastní potřebnosti, vztahu k něčemu,
- **zábavná** – jde o pobavení, rozesmání, vyplnění času komunikací, jež vytváří pocit pohody a spokojenosti,
- **vzdělávací a výchovná** – funkce je uplatňována zejména prostřednictvím určitých institucí, zahrnuje funkci informativní, instruktivní, ale také dohled, dozor či kontrolu,
- **socializační a společensky integrující** – dochází k vytváření vztahů mezi lidmi, sblížování, navazování kontaktů, posilování pocitu sounáležitosti a vzájemné závislosti,
- **souvztažnost** – informace jsou dávány do určitých souvislostí, které pomáhají informaci lépe pochopit a vstřebat,
- **osobní identity** – funkce na úrovni osobnosti, pomáhá k zodpovězení základních otázek typu – kdo jsme, kam směřujeme, v co věříme,

¹² VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 25.

- **poznávací** – má úzkou souvislost s informativní funkcí, umožňuje sdělovat každodenní zážitky, vzpomínky a plány,
- **svěřovací** – slouží ke zbavování se vnitřního napětí, k překonávání těžkostí, sdělování důvěrných informací, většinou s očekáváním podpory a pomoci,
- **úniková** – je důležitá v situacích, kdy má člověk všeho až „nad hlavu“, v této chvíli si chce člověk s někým pohovořit a odreagovat se.¹³

2.3 Druhy komunikace

2.3.1 Verbální komunikace

Ze verbální komunikaci je považována komunikace s využitím slov. Primárně ji lze rozdělit na ústní a písemnou, přímou a zprostředkovanou, živou a reprodukovanou. Nezbytnou součástí komunikace je potřeba ovládnutí stejného jazyka.¹⁴ Jazyk lze charakterizovat jako systém slovních znaků, jehož základem je slovo.¹⁵ Aktivní slovní zásoba průměrného Čecha se pohybuje mezi 5 000 až 10 000 slovy, pasivní slovní zásoba je až šestkrát vyšší.¹⁶ První zmínky o existenci jazyka pochází již z doby 10 000 let před Kristem. Nejstarší dochovaná písemná zpráva pochází z roku 4 000 let před Kristem.¹⁷ Přímá verbální komunikace je vždy doprovázena neverbálními prostředky, které budou popsány níže. Výhodou přímé komunikace je možnost okamžitě reagovat.¹⁸ Je třeba zmínit, že každý jazyk funguje v určitém prostředí. Jazyk, který je vhodný v jednom prostředí, nemusí být vhodný ve druhém prostředí. Jazykové prostředí je tvořeno čtyřmi základními prvky, a to lidmi, jejich úmysly, komunikačními pravidly, s jejichž pomocí dosahují svých úmyslů, a skutečně používanou řečí v dané situaci.¹⁹

Rétoriku lze charakterizovat jako vědu, která se zabývá řečí jakožto uměním mluvit a jednat s lidmi. Věda má svůj původ ve starém antickém Řecku. Název je odvozen z řeckého

¹³ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 21-22.

¹⁴ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 113.

¹⁵ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán, 2015. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5. s. 28.

¹⁶ ČESKÝ ROZHLAS. *Encyklopedie radiožurnálu* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/encyklopedie/_zprava/kolik-celkem-znate-ceskych-slov-vime-jak-je-na-tom-prumerny-cech--1401799

¹⁷ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 19.

¹⁸ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 98-99.

¹⁹ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 99-100.

slova rhésis, což v překladu znamená řeč. Od něj je odvozeno slovo rhétor, které lze přeložit jako mluvčí či mistr slova. Ve starověkém Řecku byl za rétora považován ten, kdo dovedl mistrovsky mluvit. Právě v období antiky byl lidský tvor označován jako homo loquens, tedy člověk mluvící. Rétorika se v období starého antického Řecka začala vyvíjet jako obor i praxe. Výuka rétoriky patřila k jedním ze základních pilířů vzdělávání. Vůbec první rétorskou školu založil v Athénách sicilský Řek Gorgias ve 4. století př.n.l, jež patřil do skupiny tzv. sofistů. Sofisté vyučovali rétoriku a kladli důraz především na praktickou stránku rétoriky. Mezi rétory a filozofy často panovaly spory. Rétorům bylo od filozofů vyčítáno, že se soustředili pouze na řečnickovu zdatnost a upřednostňovali formu nad obsahem. Za vytrvalého kritika sofistického řečnictví byl považován řecký filozof Sokrates, který byl za svou kritiku odsouzen k trestu smrti. Po jeho smrti založil jeho žák Platon na své zahradě vlastní akademii, jež se stala centrem vzdělanosti. Právě na Platónově akademii vyrostlo mnoho myslitelů antické filozofie. Mezi Platonovy žáky patřil i Aristoteles. Aristoteles na rozdíl od Platóna prosazoval názor, že rétorika je spíše věda než umění.²⁰

Již učitelé rétoriky ve starověkém Řecku kladli důraz na fáze rétorického procesu, které by měla obsahovat každá řeč. První fáze je označována jako **invence**. Zahrnuje shromažďování veškerých podkladů k řečnickému vystoupení. Po ní následuje fáze zvaná **organizace**. Ta zahrnuje třídění shromážděného materiálu, zpracování logické struktury projevu, která by se měla členit na úvod, střed a závěr. Třetí fázi je možné označit jako **styl**, jehož součástí je úvaha o volbě způsobu řeči a stylu projevu s přihlédnutím na posluchače. Dalším důležitým bodem je **zapamatování**. Po procesu zapamatování následuje samotný **přednes**.²¹ Buchtová uvádí, že „předněst kultivovaně veřejný mluvený projev vyžaduje dodržování pravidel spisovné výslovnosti.“ Dále dodává, že „užívání spisovného jazyka je vizitkou jazykové kultury řečníka, jeho úcty k posluchačům.“²²

Zejména u mluveného projevu si lze všimnout, zda je čtený, zda řečník užívá předem připravenou osnovu a nebo pronáší řeč přímo „spatru“, a zda je schopný improvizovat.²³ Při mluveném projevu lze pozorovat také paralingvistické aspekty, které mluvený projev doprovází. „Dobrý řečník je dobrý především díky paralingvistickým prvkům, které

²⁰ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán, 2015. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5. s. 85-102.

²¹ ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-0868-x. s. 17.

²² ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-0868-x. s. 50.

²³ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán, 2015. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5. s. 27-28.

uplatňuje ve svém projevu.“²⁴ Ty mohou prozradit velmi mnoho o jeho psychice a emocionálním rozložení.²⁵ Mezi ně lze zařadit hlasitost verbálního projevu, výšku tónu řeči, rychlost projevu, objem řeči, plynulost řeči, pomlky, frázování, barvu hlasu a emoční náboj, kvalitu řeči, chyby v řeči a množství slovní vaty. Jako příklad slov považovaných za slovní vatu lze uvést prostě, vlastně, jaksi, jakoby.²⁶ Taktéž to mohou být parazitní zvuky jako ááá, ehm, ééé a podobně.²⁷

2.3.2 Neverbální komunikace

Neverbální komunikaci je možné definovat jako proces dorozumívání se mimoslovními prostředky. Ty mohou verbální projev doplnit, zesílit jeho účinek, regulovat jej, anebo jej úplně nahradit. Většinu neverbálních signálů člověk přebírá již z dětství. Neverbální prostředky člověk může využívat vědomě nebo nevědomě. Většina řeči těla se odehrává na nevědomé úrovni. Neverbální komunikace je ovlivněna osobností člověka. Stejně tak je ovlivněna kulturou, a proto se neverbální komunikace může v různých částech světa lišit.²⁸

Vymětal rozlišuje sedm druhů neverbální komunikace:

- **kinezika** – zahrnuje pohybovou stránku komunikace, ve které se projevuje temperament člověka a jeho aktuální fyzický i psychický stav,
- **gestika** – je zaměřena na sdělování pomocí gest, zejména na pohyby prstů, rukou, nohou a hlavy, které doprovází slovní vyjádření; gesta lze rozdělit na ilustrativní, regulační a znaková; ilustrativní gesta dokreslují verbální výklad; regulační gesta člověk používá v případě, pokud chce na něco nebo někoho upozornit, například ukazují směr; znaková vyjadřují určité sdělení, mezi nejznámější znaková gesta patří zvednutí ukazováčku, což značí, že je vše výborné,
- **mimika** – zkoumá pohyby obličejových svalů; ze zhruba dvaceti různých obličejových svalů může člověk sedmnácti z nich vyjádřit své emoce; z mimiky

²⁴ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 103.

²⁵ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán, 2015. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5. s. 36.

²⁶ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 103-106.

²⁷ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 118.

²⁸ MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 106.

lze například rozeznat, jestli člověk projevuje radost, smutek, překvapení, strach či zklamání,

- **vizika** – obsahuje sdělování pohledy očí, očních víček, obočí, rovněž se zaměřuje na oční kontakt; lze si všimnout velikostí zornic, zaměření pohledu, délky a četnosti pohledu, sledu pohledu, frekvence mrkání a podobně,
- **haptika** – je zaměřena na význam doteků, jež mohou mít oficiální či neoficiální charakter; neoficiální charakter mají doteky využívané v partnerském životě a mezi přáteli; oficiální charakter mají doteky ve společnosti, mezi které patří například podání ruky,
- **proxemika** – sdělování přiblížením a oddálením, rozlišujeme čtyři osobnostní zóny, a to veřejnou, společenskou, osobní a intimní,
- **posturologie** – zabývá se držením těla; například vzpřímený postoj značí sebevědomí, postoj s váhou na jedné noze je projevem nejistoty.²⁹

Schneider a Schneiderová uvádí ještě další druhy neverbální komunikace, a to sdělování **úpravou zevnějšku**, čímž člověk prezentuje sám sebe, a sdělování **extralingvistickými aspekty**, mezi které lze zařadit intenzitu hlasového projevu, zabarvení hlasu, rychlost projevu, frázování a podobně.³⁰

Jak již bylo zmíněno, způsoby neverbální komunikace se ve světě liší. V Bulharsku a v Albánii se při souhlasu kroutí hlavou zprava doleva, při nesouhlasu nahoru a dolů.³¹ Italové, Španělé a Francouzi jsou v porovnání s českým národem daleko temperamentnější, mají daleko živější mimiku a gestikulaci, rádi se objímají. Ve východní Asii mají na rozdíl od nich osobní zónu daleko těsnější. Taktéž neumí říct „ne“, neustále přikyvuji a usmívají se i přesto, že s druhým nemusí souhlasit. Je třeba podotknout, že Japonci se při rozmluvě nedívají druhému do očí. V islámských státech podává ruku níže postavený nadřízenému,

²⁹ VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 56-72.

³⁰ SCHNEIDEROVÁ, Anna a Marek SCHNEIDER. *Komunikační dovednosti: učební text pro distanční studium*. Vyd. 2., upr. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-268-2. s. 19.

³¹ ČESKÝ ROZHLAS. *Encyklopedie radiožurnálu* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/encyklopedie/_zprava/1453386

což značí vůči nadřazenému úctu. Tělesné dotyky jsou v islámských zemích daleko vřelejší mezi muži, polibek mužů při pozdravu není nic neobvyklého.³²

Podle profesora psychologie a odborníka na problematiku neverbální komunikace Alberta Mehrabiana člověk z 55 % komunikuje pouze řečí těla, 38 % pochází z tónu hlasu a pouze 7 % porozumění je odvozeno z řečeného slova.³³ V případě, že verbální část komunikace jedince není v souladu s neverbálními projevy, člověk se přiklání více věřit komunikaci neverbální.³⁴ Největší význam je přikládán na neverbální projevy v oblasti obličeje a hlavy. Na druhém místě stojí pohyby rukou a paží. Na posledním místě pohyby těla a nohou.³⁵

2.4 Politika a komunikace

Polické osobnosti komunikují s běžnou veřejností především masově. Většinu svého publika osobně neznají, nekomunikují spolu přímo, ale prostřednictvím masových médií, a mezi politikem a příjemcem informace existuje určitá vzdálenost. Vztah mezi politikem jako zadavatelem informace a divákem, posluchačem či čtenářem jako příjemcem informace, je tudíž neosobní. Mezi masovými médii, do nichž politici zadávají svůj obsah sdělení, v současné době dominují denní tisk, rozhlas, televize a veřejně dostupná sdělení na internetu, a to buď na oficiálních zpravodajských portálech nebo na jiných serverech, například na blozích, sociálních sítích či stránkách ke sdílení videosouborů, mezi nimiž v dnešní době dominuje webová stránka YouTube.

Politici hovoří k publiku, které lze označit za masové. Takové publikum je velmi početné a rozptýlené, jeho příslušníci se obvykle navzájem neznají. Rovněž jej lze označit za heterogenní, jelikož jeho členové pochází z různých společenských vrstev a různých demografických skupin. Masové publikum je také neinteraktivní, anonymní, neorganizované a tudíž je neschopné samostatné reakce.³⁶

³² ŠPAČEK, Ladislav. Business etiketa a komunikace: [jak být úspěšným manažerem, politikem, realitním makléřem, finančním poradcem, úředníkem veřejné správy]. Praha: L. Špaček, 2013. ISBN 978-80-260-4347-8. s. 241-247.

³³ SCHNEIDEROVÁ, Anna a Marek SCHNEIDER. Komunikační dovednosti: učební text pro distanční studium. Vyd. 2., upr. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-268-2, s. 18

³⁴ VYMĚTAL, Jan. Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 54.

³⁵ MIKULÁŠTÍK, Milan. Komunikační dovednosti v praxi. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6. s. 107.

³⁶ MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Vyd. 3. Přeložil Marcel KABÁT, přeložil Jan JIRÁK. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-338-3. s. 59-61.

Mezi médii a politiky existuje velmi těsný vztah. Tento vztah lze vnímat jako oboustranný s charakterem vzájemné závislosti. Politické rozhodování lze v dnešní době bez médií označit za neviditelné. Média naopak získávají velkou část svých obsahů z podnětů přicházejících z politické sféry. Právě média do značné míry určují to, co lze o politice a politicích vědět. Média v politice plní funkci integrativní (spojující politiky a jejich sympatizanty), propagační a informativní (média podávají obecnou informaci).³⁷

Kromě informativní funkce plní média taktéž funkci zábavní, a to i v politickém diskursu. Významným rysem infozábavy je prosazování personalizace, tj. důraz na konkrétní politiky, nikoliv na témata. Dalším rysem současné politiky v médiích je její dramatizace a konfliktnost. Současná politika je prezentována jako série střetů, zvratů a nečekaných odhalení.³⁸ Odborná literatura dala tomuto žánru název infotainment, jež vychází z anglických slov informace a zábava, tj. information and entertainment. V souvislosti s politickými debatami vzniklo dokonce označení confrontainment, tedy konfrontace pro pobavení, a také politainment, tedy politika pro pobavení.³⁹

Vliv infotainmentu v politice se přenáší taktéž do politických duelů. Ty by měly plnit primárně funkci informativní, ale podle Čmejrkové se pobavit diváky vždy vyplatí.⁴⁰ Bývá zvykem, že do politického duelu usedají dva politici z jiné strany a s jinými názory. Takovéto duely mají velmi napjatý ráz. „Toto napětí nutí účastníky mediálního dialogu bojovat – nejen o slovo, ale také o zachování tváře, případně o navrácení pošramocené důstojnosti.“⁴¹ Většinou se jeden politik snaží tomu druhému zasadit před televizními diváky co nejvíce ran a získat nad ním převahu. Nicméně málokteré údery jsou opravdové, většina z nich má charakter pouze rituální.⁴² Čmejrková a Hoffmanová upozorňuje, že vtípkování a

³⁷ ČESKÁ TELEVIZE. *Být v obraze: Média a politika* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214728740-byt-v-obraze/209572233420009-media-a-politika/>

³⁸ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4. s. 186-187.

³⁹ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 65-66.

⁴⁰ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 59.

⁴¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 65.

⁴² ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 65-66.

ironizace sice může být chápána jako exhibicismus či provokace ze strany politických jedinců, ale může to být také důsledek přetlaku a přirozené potřeby uvolnění.⁴³

Podle Srpové o infotainment usilují všechna média bez ohledu na to, zda jsou bulvární či seriózní. Podle ní mnohdy vítězí zábava nad informací. Srpová tvrdí, že „jakmile média přestanou davy bavit, končí.“ Právě z toho důvodu je obtížné na první pohled rozlišit, zda médium lze zařadit do skupiny médií bulvárních či seriózních.⁴⁴ Díky infotainmentu dochází ke zkracování textů, zvětšování titulků, text ustupuje ve prospěch fotografií. V audiovizuálním vysílání se posouvají takzvané stand-upy redaktorů od referování o události k akci. Taktéž se dramatizuje živými vstupy, grafikou, znělkami, předáváním bezobsažných slov mezi moderátory. Stylistika se vyvíjí k častějšímu užívání přirovnání, metafor, personifikace, frazeologických obrátů a ironie.⁴⁵

S politikou a médii nepochybně souvisí ovlivňování veřejnosti. Nejjednodušší forma ovlivňování ze strany médií je označována jako agenda setting a agenda cutting.⁴⁶ V případě agendy setting média nastolují témata, o která se má veřejnost zajímat. Pojem agenda cutting lze definovat jako účelové utajení informace před veřejností. Lze pozorovat rozdílnou pozornost týmž politickým tématům (například pravicové deníky versus levicové deníky, bulvární versus seriózní deníky). Taktéž lze pozorovat vpád do soukromí politických osobností.⁴⁷ Podle Srpové byl pád bývalého předsedy vlády Stanislava Grosse způsoben tlakem médií, právě média nastolila téma financování Grossového bytu a podnikatelských aktivit jeho manželky.⁴⁸ V současné době lze pozorovat mediální zájem o podnikatelské aktivity současného předsedy vlády Andreje Babiše.

Manželky politiků se staly součástí jejich „image“. Za zmínku stojí například medializace všech manželek kandidátů na prezidenta České republiky v lednu 2018, které

⁴³ ČMEJRKOVÁ, Světa a Jana HOFFMANNOVÁ, ed. *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3. s. 78.

⁴⁴ SRPOVÁ, Hana. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1. s. 15.

⁴⁵ KLIMEŠ, David. *Jak zábavné je informovat: infotainment, čili, infozábava v teorii, praxi a českém kontextu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2973-5. s. 21.

⁴⁶ Termín agenda setting použili poprvé Maxwell E. McCombs a Donald L. Shaw v článku z roku 1972, v němž zveřejnili výsledky výzkumů sledujícího roli masmédií v prezidentské volební kampani v americkém městě Chapel Hill

⁴⁷ Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3. s. 22-24.

⁴⁸ SRPOVÁ, Hana. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1. s. 17.

se v různých debatách vyjadřovaly k podstatným tématům. Kromě manželek se k podstatným politickým tématům vyjadřují také jiné známé osobnosti. Média zveřejňují jejich volební preference a názory. Veřejnost dá spíše na názor celebrity než na vlastní názor či názor odborníka na danou problematiku. Tento jev označil v roce 1992 americký investigativní žurnalista Carl Bernstein jako „idiot culture“.⁴⁹

K dalším persvazivním metodám ze strany médií patří úprava fotografií politiků. Média ukazují často humorné, ironické, kritické až hanlivé postoje k nim.⁵⁰ Jako příklad hanlivého postoje redakce k politické osobnosti je možné uvést obálku týdeníku Reflex z roku 2013, na které figuroval Tomio Okamura. Fotografie byla redakcí upravená a Tomio Okamura byl na obálce zobrazen jako klaun. K fotografii byl rovněž připojen název Pitomio. Tomio Okamura podal na vydavatelství trestní oznámení. Soudní spor ovšem prohrál. Při oprávněné kritice podle verdiktu soudu může být Tomio Okamura označován i nadále jako Pitomio.⁵¹ Kromě upravování fotografií deníky rovněž publikují výzkumy veřejného mínění, ankety a dotazníky. Naopak politické osobnosti přesvědčují o svých pravdách placenými inzeráty v tisku, ale také prostřednictvím billboardů či transparentů.⁵²

Média v dnešní době potřebují vědět všechno a před ničím se nezastaví. Podle Špačka si politici nemohou nikdy dovolit médiím lhát. „Lež je nejhorší prohřešek politika, a vyjde-li najevo, má to pro něj zničující účinek.“⁵³ V případě velkého tlaku ze strany novinářů či moderátorů se politici uchylují k vyhýbavým odpovědím, využívají široký repertoár obranných a únikových strategií. Jako příklad lze uvést „budu žalovat noviny, je to útok na mou osobu,“ čímž se chce jedinec pochopitelně vyhnout jádru problému a problém zcela ignoruje. Čmejrková zmiňuje také známou politickou větu „to jsem nikdy neřekl,“ což ve skutečnosti znamená „já jsem něco řekl a vy to zkreslujete.“ Rovněž jako příklad uvádí

⁴⁹ SRPOVÁ, Hana. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1. s. 17-18.

⁵⁰ *Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3. s. 24-25.

⁵¹ LIDOVKY.CZ. *Okamura může být Pitomio* [online]. [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/okamura-muze-byt-pitomio-0h0-/zpravy-domov.aspx?c=A170425_091240_ln_domov_jho

⁵² *Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3. s. 24-25.

⁵³ ŠPAČEK, Ladislav. *Business etiketa a komunikace: [jak být úspěšným manažerem, politikem, realitním makléřem, finančním poradcem, úředníkem veřejné správy]*. Praha: L. Špaček, 2013. ISBN 978-80-260-4347-8. s. 236-237.

„takhle bych to já nikdy neřekl,“ což si lze vyložit jako „vy jste použil určitý výraz, který já odmítám.“⁵⁴

⁵⁴ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 176.

3 Charakteristika mediálních produktů vhodných k projevu českých politických osobností

Tato kapitola bakalářské práce se věnuje mediálním produktům, ve kterých se současné české politické osobnosti mohou objevovat. Největší část je věnována televizi a novým médiím. Dále se kapitola bude zabývat charakteristikou rozhlasového a televizního vysílání, zejména institucionálních dialogů, kterých se účastní moderátor z určité instituce, a to buď z televize nebo rozhlasu. Není brán ohled na zpravodajství, v nichž samozřejmě politické osobnosti také vystupují. Část kapitoly je věnována také internetu a sociálním sítím.

3.1 Denní tisk

Noviny patří mezi tradiční média pro citování politických osobností a tvoří významnou část obsahu některých celostátních deníků (zejména deníku Právo, Mladé fronty DNES, Hospodářských novin a Lidových novin), ale také některých regionálních deníků, které informují nejčastěji o politice na krajské úrovni. K nevýhodám deníků patří v porovnání s internetem, televizí a rozhlasem jejich menší aktuálnost. Za výhodu tištěných médií lze považovat možnost objasnění souvislostí a pozadí aktuálních událostí.⁵⁵

Článek pojednávající o daném politickém tématu vyžaduje výpovědi politiků a použití přímých řečí. Vyžaduje tedy použití diktafonu, nahrání politika a následné přepsání jeho výpovědi do počítače. Zejména v případě, kdy daný politik není příliš dobrý řečník, je nutné jeho projev upravit. Jedná se zejména o odstranění opakujících se slov, vět, slovní vaty a upravení vět do smysluplné podoby. V případě, že politik hovoří do více diktafonů najednou, a to každého z jiné redakce, existuje riziko, že každá redakce si přímé řeči upraví po svém. I z tohoto důvodu pak někdy dotazované osoby zpochybňují shodu skutečně vysloveného a zveřejněného obsahu, a to právem, i neprávem.⁵⁶

Je třeba podotknout, že veškerý denní tisk v České republice patří mezi privátní média. V roce 2013 koupil mediální skupinu Mafra, která je mimo jiné vydavatelem Mladé

⁵⁵ RUß-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Přeložil Hana BAKIČOVÁ. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8. s. 133.

⁵⁶ Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3. s. 23.

fronty DNES a Lidových novin, Andrej Babiš.⁵⁷ Podle Jiráka mají vlastníci médií nad médii moc, o které nelze pochybovat, a vyvíjejí tlak na šéfredaktory. Ti mají produkovat takový obsah, aby byli majitelé spokojeni.⁵⁸ Ftopek taktéž upozorňuje na zajímavý fakt, a to, že „médiá jsou předmětem podnikání a musejí obstát v konkurenci – tedy vydělat.“⁵⁹ Podle české novinářky Zuzana Kubátové je ovšem mediální trh v České republice rozdělený mezi několik lidí, kteří jsou na sobě vzájemně nezávislí, a dokonce mají protichůdné zájmy, což nebrání svobodě tisku. V politické oblasti dokonce trochu bojují proti sobě. Sama novinářka dokládá, že pracovala pro vydavatelství Economia a Mafra, v současné době pracuje pro Televizi Seznam, a ani u jedné firmy neměla pocit, že by byla dirigována vlastníky.⁶⁰

3.2 Mediální dialogy v rozhlasovém a televizním vysílání

Mediální dialog je speciální forma dialogu. Zatímco mechanismus střídání mluvčích v běžném dialogu funguje zcela přirozeně, v mediálním světě je dialog regulován. Slovo uděluje moderátor a jeho hosté čekají, až jim bude uděleno. Moderátor má rovněž možnost slovo odebrat. V daném dialogu taktéž hodnotí, zda hosté odpovídají na otázky jasně a srozumitelně a jestli odpovídají skutečně na to, na co jsou tázáni. Moderátor může hosty ironizovat, kárat, používat různé druhy verbálního násilí, zatímco si hosté totéž vůči němu dovolit nemohou. Čmejrková také poukazuje na to, že „hosté jsou ve svých přirozených právech omezení také tím, že otázky klade pouze moderátor, zatímco oni jen odpovídají. A navíc moderátor určuje, jak stručně nebo rozvinutě, krátce nebo dlouze budou hosté odpovídat.“⁶¹

Na průběh rozhovoru má vliv téma a účel rozhovoru a taktéž počet jeho účastníků. Záleží na tom, zda je host tázán pouze jedním moderátorem či jej zpovídají rovnou dva moderátoři, anebo jestli má proti sobě ještě oponenta. Rozhovor ovlivňuje také vztah hostů. Pokud hosté reprezentují stejné názory, rozhovor se většinou nese v poklidném duchu.

⁵⁷ LIDOVKY.CZ. *Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: https://byznys.lidovky.cz/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu

⁵⁸ BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6. s. 117.

⁵⁹ FTOREK, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění: jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. Komunikace (Grada). ISBN 978-80-247-3926-7. s. 148.

⁶⁰ uvedla Zuzana Kubátová v pořadu Tvář seznamu na Televizi Seznam, 29. 4. 2018

⁶¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 9.

Pokud jsou ovšem hosté členy protichůdných názorových skupin, atmosféra bývá napjatá a dochází velmi často ke konfliktům.⁶²

Rozhovor s hostem je sledovaným pořadem jak veřejnoprávního **rozhlasu**, tak i soukromých rozhlasových stanic. Společně s televizí lze rozhlas zařadit mezi živá média, kde se moment slyšení a mluvení kryje i u předem natočených programů. Hlas moderátora je posluchači vnímán stejně jako hlas hosta. V současné době lze při těchto rozhovorech pozorovat, že se v nich prolíná komunikace institucionální s komunikací běžnou. Ve veřejnoprávním vysílání je považována běžná komunikace spíše za rušivou, naopak v soukromém vysílání je osobní komunikace preferována.⁶³

Moderátor, jenž daný dialog vede, vykonává tři role zároveň. První roli moderátora lze označit jako institucionální, v níž vystupuje jako zaměstnanec dané instituce. Druhá role je označována jako interakční, jelikož moderátor v dialogu aktivně hovoří a může rozhovor ovlivňovat. Poslední roli lze označit jako soukromou. V ní moderátor vyjadřuje své názory, osobní pohled na danou věc a jeho vztah k hostovi. Osobní role je podstatně výraznější v soukromém vysílání. V některých případech může dialog znít jako přátelské popovídání.⁶⁴

Na rozhlasové stanici **Frekvence 1** vystupují politici a jiné významné osobnosti v pořadu *Press klub*, který je vysílán každý všední den od 18:00 do 18:15 hodin. V tomto pořadu se politik vyjadřuje k aktuálním událostem. Moderátor kromě otázek týkajících se probíraného tématu pokládá v pořadu danému hostovi také otázky ohledně jeho soukromí, a taktéž provokativní otázky, které nemusí být hostovi příjemné. Moderátor rovněž rozhovory prokládá vlastními dodatky a názory, čímž se snaží o odlehčení a pobavení diváka. V pátek mohou do vysílání volat také posluchači a ptát se samotného hosta na libovolné otázky.⁶⁵

No podobným principu funguje pořad *Tři Impulsy* na tělo na rádiu **Impuls**, který je moderován Zuzanou Bubílkovou. Pořad je vysílán v ranních hodinách od pondělí do čtvrtku. Na rozdíl od pořadu na Frekvenci 1 je tento pořad kratší, host dostává otázky pouze tři.

⁶² ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 46-47.

⁶³ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ, ed. *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3. s. 116-118.

⁶⁴ Tamtéž, s. 116-118.

⁶⁵ FREKVENCE 1. *Press klub* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://www.frekvence1.cz/audio-video?porad=press-klub>

Nicméně otázky se týkají taktéž aktuálního dění, a také – jak již název napovídá – dostávají hosté otázky na tělo.⁶⁶

Český rozhlas má pod sebou osm celoplošných stanic, mezi které patří Radiožurnál, Dvojka, Vltava, Plus, Radio Wave, Radio Junior, D-dur, Jazz. Český rozhlas provozuje čtrnáct regionálních stanic. Taktéž zde figuruje Radio Praha, které provozuje zahraniční vysílání.⁶⁷ Na stanici **Radiožurnál** je možné si poslechnout politické osobnosti v pořadu Dvacet minut Radiožurnálu, a to ve formě dialogu s moderátorem a hostem. Pořad moderuje Jan Moláček a je vysílán každý všední den.⁶⁸ Na stanici **Plus** je od pondělí do pátku vysílán pořad *Pro a proti*, který moderují Tomáš Pavlíček, Veronika Sedláčková, Petr Dudek a Karolína Koubová. Pořad je vedený formou diskuze a vystupují v něm dvě osobnosti, a to nejen z řad politiky, které hájí opačný názor.⁶⁹ Na této stanici lze politické osobnosti slyšet také v pořadu Interview Plus, který je rovněž vysílán od pondělí do pátku. Moderátoři Michael Rozsypal a Jan Bumba v pořadu Interview Plus zpovídají politiky, diplomaty, byznysmeny, osobnosti kultury i společenského života.⁷⁰

Jak již bylo zmíněno v úvodní části kapitoly, na televizních stanicích lze politiky kromě zpravodajských relací vídat také v **televizních politických duelech**. Politický duel je pro moderátora náročný. Ze strany moderátora je vyžadován všeobecný přehled, zájem o politické dění a především důkladnou přípravu. Moderátor musí být schopen politický duel ukočírovat, umět správně reagovat, dávat si pozor na to, aby všem hostům dával stejný prostor. Politický duel není dle Čmejrkové jednoduchý ani pro hosty: „Interviewování hosté musejí svůj projev v politických debatách neustále přizpůsobovat nově vznikající situaci v dialogické interakci, jejíž atmosféra je velmi často napjatá a v níž musí host hájit svoji tvář, aby jak uspěl v dialogu s oponentem, tak vyhověl požadavkům moderátora.“⁷¹ Hosté často

⁶⁶ IMPULS. *Tři Impulsy na tělo* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.impuls.cz/porady/tri-impulsy-na-telo/>

⁶⁷ ČESKÝ ROZHLAS. *Základní informace* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/informace/informace/>

⁶⁸ ČESKÝ ROZHLAS. *Dvacet minut Radiožurnálu* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut>

⁶⁹ ČESKÝ ROZHLAS. *Pro a proti* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/pro-a-proti-6482952/o-poradu>

⁷⁰ ČESKÝ ROZHLAS. *Interview Plus* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/interview-plus-6504167>

⁷¹ ČMEJRKOVÁ, Světa. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 59.

pronášejí své odpovědi rozkouskovaně, protože jsou neustále přerušováni a usměrňováni moderátorem nebo svým protivníkem.⁷²

V **České televizi** lze zmínit diskuzní pořad *Otázky Václava Moravce*, který je vysílán každou neděli živě od 12 hodin na ČT1 a ČT24 z pražského žižkovského vysílače. *Otázky Václava Moravce* uvádí moderátor od 1. ledna 2004.⁷³ Podle statistiky z loňského roku se v *Otázkách Václava Moravce* vystřídal přes 3 000 hostů. Mezi nejčastější hosty patřil Miroslav Kalousek a Bohuslav Sobotka.⁷⁴ Současný tým *Otázek Václava Moravce* má šest členů.⁷⁵ Podle Václava Moravce je příprava otázek celotýdenní. Podle dramaturga České televize Čestmíra Fraňka chodí do tohoto pořadu politici většinou neradi. S radostí chodí podle jeho slov pouze dva měsíce před volbami.⁷⁶

Zvláštní postavení na ČT1 zaujímá pořad *Máte slovo* s Michaelou Jílkovou, který je vysílán každý čtvrtek. Každý týden se diskutuje na jiné téma. Vybírána jsou taková témata, která působí občanům starosti. Pořadu se zúčastňují politici a lidé z řad veřejnosti. V pořadu se prolínají tři úhly pohledu. Jeden pohled vkládají představitelé státu, druhou stranou jsou jejich odpůrci z řad odborníků, třetí úhel pohledu dodává veřejnost.⁷⁷

Na stanici ČT24 rovněž zaujímá své postavení pořad *Politické spektrum*, v němž se diskutuje na určitá témata. Tento diskuzní pořad je vysílán každou sobotu. V moderování se střídají Bohumil Klepetko a Vladimír Kučera.⁷⁸ Každý všední den je pravidelně v podvečer vysílán pořad *Interview ČT24*. V tomto pořadu figuruje moderátor a pouze jeden host. Pořad moderují Světlana Witowská a Zuzana Tvarůžková.⁷⁹

⁷² ČMEJRKOVÁ, Světl. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7. s. 61.

⁷³ TÝDEN.CZ. *Otázky Václava Moravce se stěhují* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/televize-a-radio/otazky-vaclava-moravce-se-stehuji-chystaji-radu-novinek_353074.html

⁷⁴ EUROZPRÁVY.CZ. *Sobotka, Zeman či Kalousek. Komu pokládá nejčastěji Václav Moravec své otázky?* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/195377-sobotka-zeman-ci-kalousek-komu-poklada-nejcasteji-vaclav-moravec-sve-otazky/>

⁷⁵ ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelivize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/>

⁷⁶ ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: O historii pořadu* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelivize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/bonus/10993-o-historii-poradu/>

⁷⁷ ČESKÁ TELEVIZE. *Máte slovo s M. Jílkovou* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelivize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/>

⁷⁸ ČESKÁ TELEVIZE. *Politické spektrum* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelivize.cz/porady/10116287760-politicke-spektrum/>

⁷⁹ ČESKÁ TELEVIZE. *Interview ČT24* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelivize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/>

Na privátní televizní stanici **Prima FTV** se politici zúčastňují diskuze v pořadu *Partie*, který je vysílán každou neděli v 11 hodin. Pořad moderují Terezie Kašparovská a Tomáš Hauptvogel.⁸⁰ Na soukromé televizi **Barrandov** lze zmínit pořad *Duel* Jaromíra Soukupa. Pořad je moderován generálním ředitelem a předsedou představenstva mediálního domu Empresa Media Jaromírem Soukupem. Pořad je taktéž vysílán živě, a to každý čtvrtek ve 21:15. Na této stanici také zaujímá své postavení pořad *Aréna* Jaromíra Soukupa, a to v úterý ve 21:30. Pořad je taktéž vysílán formou živého vysílání. Vystupují v něm zejména politické osobnosti. V pořadu hrají roli především diváci v publiku, kteří politickým aktérům pokládají otázky. Političtí aktéři se musí kromě moderátora přizpůsobovat také divákům a aktivně odpovídat na jejich otázky.

3.3 Internet

Internet lze považovat za nejnovější technický prostředek v mediálním světě. Internet ve své podstatě není nikým řízen, jelikož neexistuje žádné redakční zřízení internetu, což lze považovat současně za výhodný i nevýhodný prvek. Taktéž nemá výrazné hierarchické členění. Internet lze označit ze velmi rychlé médium, snad dokonce nejrychlejší médium vůbec. Společně s internetem vznikly nové elektronické prostory, ve kterých mají možnost účinkovat noviny online. Na rozdíl od tištěných médií mohou být informace v online světě okamžitě opraveny či aktualizovány.⁸¹

Na internetové síti lze nalézt nepřehledné množství informací všeho druhu. Právě díky velkému množství informací může internetová síť působit až nepřehledně. V roce 1997 se počet dokumentů celého světa odhadoval asi na 200 milionů, tento počet se každý půlrok zdvojnásoboval. V roce 2007 existovalo na světě zhruba 550–600 miliard dokumentů na zhruba 10 miliardách internetových stránkách. V roce 2007 na světě existovalo zhruba 10 miliard webových stránek. Počet webových stránek má ovšem nestabilní charakter, jelikož stránky rychle zanikají a zároveň vznikají nové.⁸² V roce 2002 mělo přístup k internetu zhruba 10 % celkové populace, což bylo zhruba 620 milionů lidí.⁸³ V roce 2017 mělo k internetu přístup zhruba 4 157 milionů uživatelů na světě, což je zhruba 54,4 %.⁸⁴ Kvalita

⁸⁰ PRIMA. *Partie* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/partie/o-poradu>

⁸¹ MUSIL, Josef. *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6. s. 31.

⁸² MUSIL, Josef. *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6. s. 35.

⁸³ MUSIL, Josef. *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6. s. 31.

⁸⁴ INTERNET WORLD STATS. *History and Growth of the Internet from 1995 till Today* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>

informací má na internetu má velmi různorodý charakter. Ekonomická a technická snadnost publikování se umožňuje vyjadřovat k různým věcem i nekvalifikovaným osobám. Neexistuje systém kontroly informací dostupných na internetu ani jejich recenze.⁸⁵

Na internetu mají možnost účinkovat mezi webovými stránkami jak zpravodajské servery, tak sociální sítě. Právě sociální sítě se v posledních letech staly pojítkem mezi politiky, politickými stranami a občany. A to jak v pozitivním, tak v negativním slova smyslu. Nejpoužívanější sociální sítí mezi českými politiky je Facebook. První spíše negativní významnou událostí, která se odehrála na této sociální síti, byla mobilizace proti Jiřímu Paroubkovi. Před volbami do Evropského parlamentu v roce 2009 byla na této sociální síti založena skupina s názvem Vejce pro Paroubka v každém městě. Tato skupina měla během několika týdnů více než padesát tisíc členů. K házení vejcí skutečně došlo, a to při Paroubkových předvolebních cestách napříč městy Českou republikou.⁸⁶

Kromě negativních kampaní lze pozorovat na Facebooku také kampaně s pozitivním účinkem na politické kandidáty, a to s veřejným vyjádřením jejich podpory. Před volbami umožňuje sociální síť upravit si svou profilovou fotografii. Při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 barvili voliči Strany zelených své profilové fotografie na zeleno.⁸⁷ Strana zelených na svých oficiálních webových stránkách vybízela občany ke změně svých profilových fotografií i v loňském roce při volbách do Poslanecké sněmovny.⁸⁸ Strana zelených ovšem nebyla jedinou stranou, kterou mohli při volbách fanoušci podpořit prostřednictvím profilových fotografií. Prostřednictvím profilové fotografie mohli podpořit také stranu TOP09, ANO, SPD Tomia Okamury, Úsvit, KDU-ČSL nebo Piráty. Vyjádřit podporu svému kandidátovi prostřednictvím profilové fotografie bylo možné také při prezidentských volbách, a to jak v roce 2013, tak v roce 2018.

Na Facebooku v případě politické komunikace rovněž figurují události. Události s názvem Volím Jiřího Drahoše (2. kolo) prostřednictvím facebookových stránek se

⁸⁵ MUSIL, Josef. *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6. s. 36.

⁸⁶ MACKOVÁ, Alena. *Nová média v politické komunikaci: politici, občané a online sociální sítě*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2017. ISBN 978-80-210-8745-3. s. 8-9.

⁸⁷ MACKOVÁ, Alena. *Nová média v politické komunikaci: politici, občané a online sociální sítě*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2017. ISBN 978-80-210-8745-3. s. 9.

⁸⁸ ZELENÍ. *9 způsobů, jak snadno pomoci Zeleným do Sněmovny* [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.zeleni.cz/9-zpusobu-jak-snadno-pomoc-zelenym-snemovny/>

zúčastnilo 173 tisíc voličů, 83 tisíc voličů uvedlo, že má o událost zájem.⁸⁹ Oficiální události s názvem Volím Miloše Zemana (2. kolo) se zúčastnilo 13 tisíc zájemců, 13 tisíc zájemců označilo, že má o událost zájem.⁹⁰ Je patrné, že kandidát Jiří Drahoš měl několikanásobně větší skupinu podporovatelů na oficiálních událostech, ovšem oficiální výsledek druhého kola volby prezidenta republiky v roce 2018 byl odlišný. Lze se tedy domnívat, že facebookové události absolutně nesvědčí o celkovém výsledku prezidentských voleb.

Facebook dal prostor také stranám a jednotlivým politikům si vytvořit svou vlastní oficiální stránku, na které mohou veřejně komunikovat se svými fanoušky. Oficiální stránka současného prezidenta republiky čítá přes 114 tisíc fanoušků.⁹¹ Stránka kandidáta na prezidenta republiky v roce 2018, Jiřího Drahoše, má přes 158 tisíc fanoušků.⁹² Oba dva muži prostřednictvím stránky s občany pravidelně komunikují. Nicméně zda komunikují skutečně oni, nebo zda to za ně píše jimi pověřená osoba, se lze pouze domnívat. Podle Mackové počet pověřených osob, které politikům spravují facebookové stránky, zřejmě není malý. A to zejména z důvodu nízké technické gramotnosti nebo malého porozumění těmto kanálům ze strany politiků.⁹³

Kromě kandidátů na prezidenta vlastní své osobní stránky na Facebooku také jiné politické osobnosti. S více než 151 tisíci fanoušky se může chlubit současný premiér Andrej Babiš.⁹⁴ Tomio Okamura na své oficiální facebookové stránce přes 265 tisíc fanoušků.⁹⁵ Oficiální stránka Karla Schwarzenberga se líbí více než 222 tisícům fanouškům.⁹⁶ V následující tabulce lze porovnat údaje o fanouscích z října 2013, května 2017 a dubna 2018.

⁸⁹ FACEBOOK. *Událost: Volím Jiřího Drahoše* [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/2274912775981041/>

⁹⁰ FACEBOOK. *Událost: Volím Miloše Zemana* [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/183066755615638/>

⁹¹ FACEBOOK. *Oficiální stránka Miloše Zemana* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/prezidentcr/>

⁹² FACEBOOK. *Oficiální stránka Jiřího Drahoše* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/drahosjiri/>

⁹³ MACKOVÁ, Alena. Nová média v politické komunikaci: politici, občané a online sociální sítě. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2017. ISBN 978-80-210-8745-3. s. 80.

⁹⁴ FACEBOOK. *Oficiální stránka Andreje Babiše* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AndrejBabis/>

⁹⁵ FACEBOOK. *Oficiální stránka Tomia Okamury* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tomio.cz/>

⁹⁶ FACEBOOK. *Oficiální stránka Karla Schwarzenberga* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/karel.schwarzenberg/>

Tabulka 3.1 Vybraní politici na Facebooku a jejich publika

	Říjen 2013	Květen 2017	Duben 2018
Tomio Okamura	77 592	257 520	265 817
Andrej Babiš	6 073	123 222	151 802
Dominik Feri	-	72 061	99 987
Karel Schwarzenberg	230 261	-	222 781
Miloš Zeman	-	93 677	114 702
Bohuslav Sobotka	6 244	-	16 683
Petr Fiala	-	-	35 391
Lubomír Zaorálek	-	-	8 039
Miroslav Kalousek	-	41 248	51 033

Zdroj: Macková, 2017, s. 83, oficiální profily jednotlivých politiků na Facebooku, vlastní zpracování (data z měsíce dubna byla sbírána 30. dubna 2018, v případě neuvedení číselky u daného politika nebyla číselka k dohledání)

Jak je vidět v tabulce 3.1, z uvedených mužů má nejvíce fanoušků současný předseda strany SPD Tomio Okamura. V případě Karla Schwarzenberga lze pozorovat úbytek jeho fanoušků na sociální síti, a to zhruba o osm tisíc fanoušků během pěti let. Počet fanoušků na sociální síti Facebook rovněž nekoresponduje s výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017, ve kterých jasně zvítězila strana Andreje Babiše.⁹⁷

Oficiální stránky na sociální síti Facebook mají rovněž jednotlivé strany. Lze také porovnat oficiální profily jednotlivých stran s výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.

⁹⁷ INFO.CZ. Výsledky voleb [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.info.cz/volby-2017/vysledky-voleb>

Tabulka 3.2 Politické strany na Facebooku ve srovnání s výsledkem parlamentních voleb v říjnu 2017

	Počet fanoušků (duben 2018)	Počet získaných hlasů ve volbách 2017
ANO	105 697	1 500 113
ODS	55 338	572 962
Piráti	123 488	546 393
SPD	265 753	538 574
KSČM	9 630	393 100
ČSSD	25 775	368 347
KDU-ČSL	22 741	293 643
TOP 09	119 247	268 811
STAN	16 231	262 157

Zdroj: oficiální profily politických stran na sociální síti Facebook, INFO.CZ. Výsledky voleb [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.info.cz/volby-2017/vysledky-voleb>, vlastní zpracování

Jak je z tabulky 3.2 patrné, výsledky voleb rovněž nekorrespondují s počty fanoušků na oficiálních stránkách politických stran na sociální síti Facebook. I přesto, že strana SPD je podporována nejvíce fanoušky z uvedených politických stran, ve volbách v říjnu 2017 se umístila až na čtvrtém místě. Straně ANO na sociální síti Facebook fandí zhruba 106 tisíc lidí, nicméně při volbách v loňském roce ji podpořilo více než milion českých občanů. Lze tedy konstatovat, že nelze usuzovat výsledky voleb podle sociální sítě Facebook. A to zejména z toho důvodu, že ne všichni voliči používají tuto síť, případně ne všichni projevují své volební preference veřejně.

Sociální síť Facebook umožňuje taktéž vést negativní kampaně. Zřejmě nejznámější stránkou na zmíněné sociální síti je stránka s názvem Tomio Okamura mi dal ban, která je zaměřena proti současnému předsedovi strany SPD Tomiu Okamurovi. Stránka se líbí více

než 25 tisícům fanouškům. Shlukují se tam lidé, kteří okomentovali příspěvek Tomiu Okamurovi na jeho oficiálních facebookových stránkách a následně byli zablokováni. Stránka dokumentuje příspěvky, které byly zablokovány. Rovněž jsou na ni vkládány příspěvky zamířené proti Tomiu Okamurovi, a to včetně humorných a retušovaných fotografií mířených proti němu.⁹⁸

Další významnou stránkou vhodnou pro prezentaci českých politiků je internetový server YouTube. Server umožňuje komukoliv, včetně politických stran a jednotlivých politiků, si založit svůj účet a sdílet na něm svá videa. Známým politikem, který publikuje svá videa na zmiňovaném serveru, je současný poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Dominik Feri. Na jeho oficiálním YouTube kanále má přes deset tisíc odběratelů. Jeho videa mají jak zábavný, tak vzdělávací charakter, a cílí především na mladší ročníky.⁹⁹ Video na serveru YouTube publikuje také Česká pirátská strana. Jejich kanál má v současné době přes devět tisíc odběratelů. Ve videích se především představitelé strany vyjadřují k různým tématům.¹⁰⁰ Necelých devět tisíc odběratelů má na svém kanále Tomio Okamura, který taktéž sdílí ve videích své postřehy, postoje a záznamy pořadů, ve kterých účinkoval.¹⁰¹ Oficiální kanály vlastní i další politické strany, ale nejsou na nich tak aktivní.

⁹⁸ FACEBOOK. *Tomio Okamura mi dal ban* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/TomioOkamuraMiDalBan/>

⁹⁹ YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál Dominika Feriho* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/channel/UCIj4ZIIqsyAhwJL_s685MMA

¹⁰⁰ YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál České pirátské strany* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/CeskaPiratskaStrana/featured>

¹⁰¹ YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál Tomia Okamury* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/channel/UCJjGNjN97BAk85Xb_c7shOQ/featured

4 Analýza verbální a neverbální komunikace vybraných českých politických osobností

Tato kapitola je věnována analýze verbální a neverbální komunikace jednotlivých politiků. K analýze byl využit pořad Otázky Václava Moravce. Součástí této kapitoly jsou také ukázky, které umožňují lepší představitelnost situace. V ukázkách jsou použity transkripční znaky uvedené v následující tabulce.

Tabulka 4.1: Seznam transkripčních značek

VM	označení mluvčího
To ja [nevím] [v té] knize	souběžně pronesené pasáže
=	okamžité navázání na repliku partnera
<u>zase</u>	zdůraznění slabiky/slova
a:le:	protažení hlásky
e ehm mhm ehe	hezitační a responzní zvuky
(.)	krátká pauza
(..)	delší pauza
(...)	dlouhá pauza
?	vysoké stoupnutí hlasu
,	mírné stoupnutí hlasu
.	klesnutí hlasu
Mon-	nedokončení slova
()	nesrozumitelný výraz
<slovo>	pasáž pronesená se smíchem

Zdroj: Čmejrková, 2013, s. 13

4.1 Andrej Babiš

Následující ukázka pochází z pořadu Otázky Václava Moravce z 11. března 2018. Hostem pořadu byl současný předseda vlády Andrej Babiš. V ukázce č. 1, která pochází z úvodní části pořadu, jsou viditelné všechny komunikační nedostatky, kterých se Andrej Babiš dopouští během celého vysílání přímého přenosu.

Ukázka č. 1

AB: tak samozřejmě je to je to eeehm nešťastná kauza, ale: je potřeba si říct i trošku z té historie historie ehm a pan Ondráček je ve sněmovně už druhé volební období, a on byl vlastně členem komise (.) BIS, znamená (), co je ještě důležitější instituce než [GIBS].

VM [ale] ale nezastával nikdy v žádné komisi vedoucí funkci, o to jde

AB: =ano, ale: vlastně: všichni který ho volili do komise a já tady mám vlastně sjetinu, on byl zvolen dvanáctého prosince dva sedmáct do komise GIBS. dostal sto sedmdesát tři hlasů celá ta komise. a kdo ho volil? pan Fiala Černochová Benda Bartoš Michálek (.) Bartošek Bělobrádek Feri Kalousek Pekarová Adamová Farský Rakušan Gazdík. () všichni ti, který vlastně na to poukazují, a oni věděli, že v rámci rozdělení výboru, ehm ve sněmovně byla jasná dohoda, že šéf komise GIBS bude z KSČM, ano? takže oni už tehda nepřímo ho zvolili. [samozřejmě to jeho vystupování]

VM: [vy jste ho vy jste vy jste nechtěl], aby Zdeněk Ondráček byl v čele komise [pro]

AB: [nechtěl nechtěl] já jsem byl i vyzván s jedním jedním z prezidentských kandidátů,

VM: =Michalem Horáčkem, ano,

AB: =a my sme ho vlastně třikrát nezvolili a žádali sme KSČM aby nominovali jiného kandidáta, protože sme věděli, že tady je zase taková atmosféra že nověj únor a tak dále, to je nesmysl samozřejmě, a bylo to () zneužito, a já jsem přesvědčen, že vlastně v pátek jak ehm byl defakto zvolen, tak nebyl zvolen jenom našimi hlasy, ale že skutečně i v zákulisí () poslanec z opozice se nám vysmíval a my jsme ani nepočítali, že bude zvolen, protože sme znovu chtěli žádat komunisty, aby nominovali jiného ehm jiného kandidáta

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Andrej Babiš [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/218411030500311>, vlastní zpracování, 2018

Jak je z ukázky patrné, Andrej Babiš vyplňuje svůj projev slovní vatou. Nejčastěji prokládal svůj projev výplňkovým slovem vlastně, které použil 36krát. Rovněž svůj projev prokládá velmi často slovem ano. Taktéž několikrát použil slovo jako. Jak je patrné v ukázce č. 1, některá slova opakuje dvakrát, za celých 60 minut pořadu celkem 89krát zopakoval dvakrát stejné slovo po sobě, jelikož se zadrhl. 46krát bylo možné v jeho projevu zaslechnout hezitační zvuk, nicméně vždy byl velmi krátký a jeho komunikaci to příliš nenarušovalo. Velmi často využívá středočeské nářečí. Taktéž je patrné, že někdy použije slovenský výraz. V pořadu jej použil 56krát, a to nejčastěji v době rozčilení. Několikrát bylo z jeho úst vypuštěno slovo, kterému nebylo rozumět.

Usmál se celkem 11krát, z toho jednou na začátku pořadu a jednou na konci pořadu. Usmál se většinou v tom případě, pokud s moderátorem v něčem nesouhlasil. Další výrazná mimická gesta u něj nebyla k vidění. Spíše si zachovával kamennou tvář. Gesta, jimiž

doprovázel svou komunikaci, využíval středně často. Nejčastěji byly vidět tradiční pohyby rukou, jimiž si dopomáhal komunikovat. V jednom případě, kdy byl Andrej Babiš značně naštvaný, mířil na moderátora ukazováčkem. Toto gesto označuje Vymětal jako jedno z nejagresivnějších.¹⁰² Dvakrát bylo k vidění, že si hraje s brýlemi, které měl v ruce, jednou si hrál s prsty. Jinak měl ruce většinou klidně položené a spjaté na stole. V případě nesouhlasu s moderátorem kroutil hlavou. Tato situace nastala 6krát.

4.2 Ivan Bartoš a Vojtěch Filip

Tato podkapitola je věnována dílu Otázek Václava Moravce z 28. ledna 2018, ve kterém byli hosté současný předseda České pirátské strany Ivan Bartoš a předseda Komunistické strany Čech a Moravy Vojtěch Filip. Celá diskuze se nese v poklidném duchu. Otázky jsou kladeny pouze moderátorem, hosté odpovídají. Vzhledem k tomu, že odpovídají na to, na co jsou skutečně tázáni, moderátor je přerušuje či usměrňuje minimálně. Hosté si neskáčou vzájemně do řeči a čekají, až jim bude slovo uděleno.

Ivan Bartoš využívá především spisovnou češtinu, středočeské nářečí využil pouze ve čtyřech slovech. Úsměvy v debatě nešetří. Slovní vatu využívá velmi zřídka. 31krát lze z jeho úst slyšet hezitační zvuk mhm. Ve svém projevu několikrát použil originální slova, například „ty kalousky a tak“, jak je patrné v ukázce č. 2.

Ukázka č. 2

IB: mhm já si to tak úplně nemyslím, protože zde, tu roli, a vy ste se o tom zmínil mhm hraje Andrej Babiš (.) se svým politickým programem s kterým hnutím ANO vyhrálo ty volby a on skrze ten program, který je a já mhm nerespektuju to pravolevé dělení v tom významu jak se realizuje v české politice, nicméně program hnutí ANO bych označil za sociálně-demokratický program moderní doby. takže on sebral voliče sociální demokracii, část () i ze strany komunistů, protože on zase chce pomstít, že jo, **ty kalousky a tak**, nebo minimálně to říkal ve své rétorice ve volbách, a teď pan Babiš musí ten program realizovat, ale on není levicový politik, on je podnikatel a z mého pohledu je oligarcha. a tím pádem to lidé, kteří k němu přilnuli třeba v těch volbách, najednou by k té exekuci viděli jak se ten jeho program vlastně otáčí.

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Ivan Bartoš a Vojtěch Filip [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/218411030500128/obsah/596614-ivan-bartos--pirati--predseda-strany-poslanec-vojtech-filip--kscm--predseda-strany-mistopredseda-poslanecke-snemovny>, vlastní zpracování, 2018

¹⁰² VYMĚTAL, Jan. Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4. s. 60

Ivan Bartoš má nohy při sedu volně zkřížené, což značí, že je uvolněný. Středně často využívá gesta v podobě pohybů rukou.

Vojtěch Filip rovněž využívá především spisovnou část českého jazyka, nevyžívá středočeské nářečí. Na rozdíl od Ivana Bartoše se usmívá méně. Většinou se zasměje vtipu či zkreslení situace, které pronese on sám. Párkrát proložil svou řeč slovní vatou. Daleko častější u něj byly hezitační zvuky v podobě mhm, kterých bylo za dobu jeho mluvy 77.

Využívá především ilustrativní gesta. V porovnání s Ivanem Bartošem je využívá spíše méně a daleko klidněji. V jedenácté minutě si lze povšimnou kroucení hlavy při nesouhlasu s tím, co říká Ivan Bartoš. Taktéž je patrné ve dvou případech pozvednutí obočí, čímž dával Ivanu Bartošovi najevo, že s ním nesouhlasí.

4.3 Jan Chvojka a Jaroslav Kubera

V pořadu Otázky Václava Moravce, který byl odvysílán 5. února 2018, vystupoval ministr bez portfeje Jan Chvojka a místopředseda Senátu Parlamentu České republiky Jaroslav Kubera. Pořad s uvedenými hosty se nesl ve znamení několika vtipů z úst obou hostů. Následující ukázka pochází z úvodní části pořadu, ve kterém začal své vystupování Jan Chvojka s vtipem.

Ukázka č. 3

VM: prvními hosty dnešních otázek jsou ministr mhm pro mhm legislativu mhm a také pro menšinu (.) Jan Chvojka, z ČSSD, hezký dobrý den, vítejte.

JCH: =hezké poledne

VM: a vítám i místopředsedu horní parlamentní komory Jaroslava Kubera z ODS

JK: =hezký den.

VM: jen připomínám, že mhm byl pozván předseda Senátu, Milan Štěch, který se na poslední chvíli kvůli nemoci omluvil, tudíž Jan Chvojka, nechci říct, že zaskakujete pane ministře, ale děkuji že jste to pozvání [přijal]

JCH: [já přeji] panu předsedovi hodně <zdraví>

JK: =pan předseda je nekuřák že, tak ta inverze ho zlomila, a nás dva nezlomila mhm, pan ministr je kuřák i když zřejmě hlasoval pro protikuřácký zákon, protože mu v jejích ()

VM: =chcete říci, že Milan Štěch tím že nekouří je slabší kus.

JK: =to je samozřejmé, protože nám mhm co kouříme se ta inverze nestačí přes ten dehet dostat na ty plicní sklípky, takže ona odejde, ale já jsem se strašně bál že tady bude zima víte sem sem i volal, protože kdyby tu byla zima, tak dehet je sice v létě dobré mazivo, ale v zimě sou ty klouby hrozně ztuhlé ()

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Jan Chvojka a Jaroslav Kubera [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.cesktelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500205/obsah/521054-jaroslav-kubera-ods-mistopredseda-senatu-pcr-jan-chvojka-cssd-ministr-pro-lidska-prava-a-rovne-prilezitosti>, vlastní zpracování, 2018

Jak je patrné z ukázky č. 3, hned na začátku se Jan Chvojka pokusil o vtip, kterým chtěl pobavit diváky. Bavil se na účet politika Milana Štěcha, který do studia nedorazil. Jak je z ukázky patrné, na vtip okamžitě reagoval i druhý host pořadu Jaroslav Kubera. O odlehčení situace se Jan Chvojka pokoušel i v několika dalších případech. Jeden z pokusů o odlehčení situace je naznačen v ukázce č. 4.

Ukázka č. 4

JK: já vám to řeknu obecně, kdo může být mm prezidentem po těchto prezidentských volbách. já tomu říkám obrazně, vemte si takový ten mhm co se v tom teď ty semínka, to je hodně moderní to mixovat a popíjet, tak když do toho mixéru dáte Václava Havla, Václava Klause a Miloše Zemana, tak vám vyjde kandidát, který může vyhrát. ten kandidát musí mít tu vlastnost, že dokáže oslovit jak mhm v uvozovkách pražskou kavárnu ehm, tak zaměstnance, mhm tak nezaměstnance, dokonce i nezaměstnané

VM: =počkejte vy si přijdete jako výsledek onoho mixéru?

JK: =<to jsem vůbec neřek>, já jsem vám říkal o obecně, [který]

JCH: [smoothie]

JK: ano, smothie, který z kandidátů má šanci, ten který nedokáže, může být bezvadný hm a nedokáže, já jim to vždycky říkám i v ODS a budu jim to i teď opakovat před volbami do Poslanecké sněmovny, důležité je nasadit kandidáty kteří jsou volitelní, ne kteří jsou mně mhm sympatičtí

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Jan Chvojka a Jaroslav Kubera [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500205/obsah/521054-jaroslav-kubera-ods-mistopredseda-senatu-pcr-jan-chvojka-cssd-ministr-pro-lidska-prava-a-rovne-prilezitosti, vlastni-zpracovani, 2018>

Je patrné, že do pořadu, který by měl diváka především informovat, se prolíná také zábava. V popisovaném díle rovněž byly přítomny vulgarity. V jednom případě vulgaritu použil sám Václav Moravec, který citoval slova, které si na svou facebookovou stránku napsal Bohuslav Sobotka.

Ukázka č. 5

VM: cituji řečeno jednoduchým Trumpovským jazykem, korunové dluhopisy byla cesta, kterou využil miliardář Andrej Babiš k tomu, aby důkladně ojebal český stát

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Jan Chvojka a Jaroslav Kubera [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500205/obsah/521054-jaroslav-kubera-ods-mistopredseda-senatu-pcr-jan-chvojka-cssd-ministr-pro-lidska-prava-a-rovne-prilezitosti, vlastni-zpracovani, 2018>

Jan Chvojka se okamžitě slova chytl a neváhal ho dále dvakrát využít, jak patrné v ukázce č. 6.

Ukázka č. 6

JCH: takže já myslím, že to slovo výjimečně lze použít, a hm já si skoro myslím, že hm to slovo, omlouvám se že ho použiju, ale tady sedne, že to ojebávání to je něco hmm co se hm co provází pana ministra financí ať už jeho byznysovým nebo nebo politickým životem, já bych skoro řek, že ojeb jeho druhé jméno

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Jan Chvojka a Jaroslav Kubera [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500205/obsah/521054-jaroslav-kubera-ods-mistopredseda-senatu-pcr-jan-chvojka-cssd-ministr-pro-lidska-prava-a-rovne-prilezitosti, vlastni zpracování, 2018>

Jak je možné vidět v ukázce č. 6, ministr bez portfeje Jan Chvojka hrubě urazil současného předsedu vlády Andreje Babiše v přímém přenosu veřejnoprávního vysílání. Vulgarity se vrací politikům jako bumerang, jelikož ve většině případů jej zachytí všechna média. Ani tento případ nebyl výjimkou. Většina médií tento díl okamžitě medializovala. Článek o jeho výroku se objevil například v deníku Blesk, v Mladé frontě DNES a v Lidových novinách. Výrok Jana Chvojky zachytil také internetový portál novinky.cz. Článek o jeho urážení se objevil na bulvárních webech, například na webu extra.cz, echo24.cz, parlamentnilisty.cz a podobně.

Kromě vulgarit využívá Jan Chvojka především spisovný jazyk. Slovní vata jeho projev tvoří minimálně. 68krát zazněl z jeho úst hezitační zvuk hm. Středočeské nářečí není patrné. Na jeho projevu mu lze vytknout nedostatečnou artikulaci, jelikož mu několikrát nebylo rozumět.

Své ruce má většinou klidně položené na stole. V případě, že hovoří, gestikuluje rukama spíše mírně. Celý přenos působí v klidném rozpoložení, jeho hlas je spíše monotónní. Na svého kolegu neútočí, několikrát lze vidět jeho kývání hlavou nahoru a dolů, čímž dává najevo, že s Jaroslavem Bartoškem souhlasí. Na otázky moderátora odpovídá bez problémů.

Jaroslav Bartošek, jak již bylo naznačeno, se několikrát snažil svou řeč proložit vtipem, kterému se zasmál on, Jan Chvojka a občas i moderátor. Ve svém projevu se vyhýbá vulgaritám. Lze u něj pozorovat proměnlivost hlasového zabarvení, čímž své řeči dodává emoční náboj. 4krát použil slovo se středočeským nářečím, jinak mluví výhradně spisovnou češtinou. 9krát se ve svém projevu zadrhl a zopakoval jedno slovo dvakrát. Dvakrát byl moderátorem upozorněn, že neodpovídá na to, na co je tázán. Jeho gesta lze označit jako středně výrazná.

4.4 Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg

V této podkapitole je charakterizována komunikace kandidátů na prezidenta v roce 2013, a to Karla Schwarzenberga a Miloše Zemana. Pořád byl odvysílán druhý den po prvním kole přímé volby prezidenta republiky, a to konkrétně 13. ledna 2013.

Debatu mezi dvěma prezidentskými kandidáty lze označit za klidnou. Bylo patrné, že Miloš Zeman měl potřebu několikrát reagovat na slova Karla Schwarzenberga. Karel Schwarzenberg reagoval pouze na otázky moderátora.

Miloš Zeman mluvil výhradně spisovnou češtinou, nespisovný výraz nebyl patrný. Krátký hezitační zvuk v podobě mhm bylo slyšet z jeho úst pouze 13krát. Nezadrhává se, mluví pomalu, je patrné, že nad svými slovy přemýšlí. Dvakrát použil výraz, kterému nebylo dostatečně rozumět. Několikrát z jeho úst zaznělo ironické poučení, ve kterém poučoval Karla Schwarzenberga. Příklad takového poučování je uveden v ukázce č.7.

Ukázka č.7

KS: pan Jiří Dienstbier označil Miloše Zemana za muže pravice, nikoliv levice, pan prezident Klaus () příležitostně, kolega Kalousek mě označuje za levičáka, tak já už se pomalu tady nevyznám v tom co je pravice a co je levice

VM: =Miroslav Kalousek vám říká, že vy jste levičák ()

KS: =taky někdy, ano <samozřejmě>

MZ: =já bych nabídnul panu ministrovi stručný návod, jak rozlišit levice a pravici, pane ministře. pravicový politik je ten, kdo hlasuje pro církevní restituce. pravicový politik je ten, kdo hlasuje pro zvýšení daně z přidané hodnoty na základní potraviny a léky. pravicový politik je ten, kdo hlasuje pro takovou důchodovou reformu, která preferuje bohatší před chudšími, neboť pravice jak obecně známo má své voliče především v těch bohatších vrstvách obyvatel. ale tohleto je učebnice politologie stránka tři až pět. neřekl jsem nic nového.

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030500113/obsah/239206-milos-zeman-a-karel-schwarzenberg>, vlastní zpracování, 2018

Jak je vidět v ukázce č. 7, Miloš Zeman poučoval svého protikandidáta o tom, co je levice a co pravice. Taktéž mu naznačil, že tohle by měl vědět, jelikož je to v učebnicích politologie na prvních stranách a patří to podle něj mezi základní znalosti.

Ačkoliv je současný prezident republiky známý svým častým oslovováním redaktorů, v analyzované debatě oslovil redaktora oslovením „pane Moravče“ dvakrát. Za

to 6krát oslovil Karla Schwarzenberga „pane ministře“, párkrát se spíše ironickým podtónem. Jak je patrné v ukázce č. 7, Miloš Zeman je výborným řečníkem. Novinářům jeho výroky nepřináší mnoho práce, jelikož většinu jeho vyslovených vět lze přepsat v přesném znění.

Gesta využívá, ale pouze mírně. Udržuje oční kontakt jak se svým protikandidátem, tak s moderátorem pořadu. V několika případech je patrné, že hovoří, a přitom se dívá do neznáma.

Karel Schwarzenberg použil několik nespisovných výrazů, nejčastěji v podobě středočeského nářečí. Několikrát bylo u něj slyšet nedokončení věty či zadrhnutí se. 28krát bylo možné z jeho úst slyšet hezitační zvuk mhm. V jeho případě mu nejde ve více případech rozumět. Své myšlenky dokončuje a nenechá se odbýt, jednou dokonce prosil moderátora pořadu, ať ho nechá domluvit.

Gesta využívá taktéž spíše mírně, ruce má po většinu času schované za stolem. Usmál se pouze 7krát, z toho jednou na začátku a jednou na konci pořadu.

4.5 Marian Jurečka a Miroslav Kalousek

Díl s ministrem zemědělství a prvním místopředsedou KDU-ČSL Marianem Jurečkou a tehdejším předsedou TOP 09 Miroslavem Kalouskem byl odvysílán 5. března 2017. Diskuze byla plná emocí a osobních útoků, a to z obou stran, daleko větší útoky byly ovšem patrné ze strany Miroslava Kalouska. Moderátor měl situaci velmi těžkou, jelikož musel hosty neustále usměrňovat a přerušovat. Hosté pravděpodobně neznali svou komunikační roli, a tak docházelo ke komunikačním chybám. Bylo patrné, že hosté nereagují na otázky moderátora, a reagují spíše na to, co řekl ten druhý, jak je vidět v ukázkách č. 8 a č. 9. Častokrát nemluví k věci, ale komentují to, co řekl ten druhý. V diskuzi mluví především k sobě. S tím také souvisí fakt, že se dívají především na sebe, nikoliv na moderátora.

Ukázka č. 8

VM: mm pane předsedo Kalousku, vás se chci zeptat mm na to hm co souvisí s EET, protože finanční správa vyřizuje žádosti lidem mm, kdo do EET spadá, hmm jsou kolem toho zmatky, a když je o žádosti ehm o posouzení závazné, tak vyjádření jsou zpoplatněna, přijde vám to spravedlivé, aby tady stát zaváděl EET a zároveň zpoplatňoval závazný výklad daňovým poplatníkům?

MK: =ehm rád vám odpovím, ale nemůžete mě nechat nereagovat na to, co řekl pan ministr

VM: =promiňte, ale to je stranická věc pana ministra,

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Marian Jurečka a Miroslav Kalousek [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500305>, vlastní zpracování, 2018

Ukázka č. 9

VM: je to tedy příprava na privatizaci?

MJ: =tak z pohledu mm pana Kalouska

VM: =ne, z vašeho pohledu, nechte Kalouska Kalouskem

MJ: =no hm ne tak já tady sedím naproti němu, tak, tak já hm nemůžu jako [hm]

VM: [no] ale teď já jsem vám s dovolením položil otázku

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Marian Jurečka a Miroslav Kalousek [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500305>, vlastní zpracování, 2018

Jak již bylo zmíněno, oba hosté pořadu se dopouštěli osobních útoků. Jeden osobní útok z úst Miroslava Kalouska je nastíněn v ukázce č. 10.

Ukázka č. 10

MK: já sem nemluvil o vás, pane ministře, já sem mluvil o reklamkách a o lobbistech, tam tuším vy nejste ani reklamní (.) kancelář ani lobbista, ale mluvím o reklamkách a o lobbistech, které to extrémně zajímá, zrovna teď jako je to zajímá u značky Česká regionální potravina a u dalších akcí z peněz daňových poplatníků. je to prostě jejich zájem, pane ministře. vy jste začal () vy jste začal trochu zvyšovat hlas skoro jako potrefená husa, ale já jsem opravdu nemyslel vás.

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Marian Jurečka a Miroslav Kalousek [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500305>, vlastní zpracování, 2018

Marian Jurečka útok vzal klidně. Dá se říci, že působí klidným dojmem celých 60 minut pořadu. Mluví pouze spisovnou češtinou. Je patrné, že je moravský rodák, jelikož ve většině případů mluví krátce. Svou mluvu neprokládá slovní vatou, 34krát bylo slyšet z jeho úst hezitační zvuk. Mluví spíše rychlejším tempem, jeho hlas je spíše klidný, není výrazně emočně zabarven.

Jeho gesta jsou střední. Jakmile se svým protivníkem nesouhlasí, usmívá se a kroutí hlavou, jednou bylo z jeho strany patrné i zavření očí.

Miroslav Kalousek diskuzi emotivně prožíval, jeho hlasové zabarvení je velmi proměnlivé, v případě nesouhlasu se svým protivníkem hlas zvyšuje, jednou zvedl hlas velmi vysoko. Několikrát bylo možné pozorovat jeho zadrhnutí. Hezitační zvuk z jeho úst bylo možné slyšet 19krát. Několikrát takzvaně využil boží jméno nadarmo, bylo slyšet jej používat slova „proboha“ či „bože můj“. Tato slova si neodpustil při komentování řeči svého protivníka. Pokud se svým protivníkem nesouhlasí, ironicky se usmívá a velmi výrazně kroutí hlavou. Několikrát měl tendence skákat svému protivníkovi do řeči.

Využívá především spisovnou češtinu, jednou použil vulgární výraz, několikrát urazil svého protivníka. Jeho gestikulace je výraznější, ruce má po většinu času spjaté a výrazně s nimi hýbe, taktéž je patrné jeho časté pokyvování hlavou.

4.6 Jiří Pospíšil a Lubomír Zaorálek

Další díl, který autorka práce analyzovala, pochází z 10. února 2013. Jeho hosty byli tehdejší místopředseda strany ODS Jiří Pospíšil a tehdejší místopředseda strany ČSSD Lubomír Zaorálek. Zmiňovaný duel probíhá v klidné atmosféře. Oba hosté respektují roli moderátora a reagují na jeho otázky

Lubomír Zaorálek působí klidně, s úsměvy ale výrazně šetří. Působí velmi soustředěně a je vidět, že se soustředí jak na slova moderátora, tak na slova Jiřího Pospíšila. O tom svědčí i fakt, že několikrát ho lze přistihnout s ukazováčkem u tváře, což značí, že přemýšlí. Při jeho mluvě si lze povšimnout gest v podobě hýbání horními končetinami, kterými doprovází svou komunikaci. Jeho gesta lze označit za střední. Mluví převážně spisovně, 3krát použil středočeské nářečí. Výplňové zvuky z jeho úst byly slyšet 23krát. 6krát použil slovní vatou v podobě slova vlastně, 2krát v podobě slova prostě.

Jiří Pospíšil taktéž využívá především spisovný jazyk. Svá souvětí neprokládal slovní vatou, 28krát bylo možné zaslechnout výplňový zvuk. Jeho artikulace je horší, jeho

některým slovům je hůře rozumět, taktéž polyká některé hlásky. Václava Moravce několikrát oslovil „pane doktore“, jak je patrné v ukázce č. 11. O tom, zda oslovení používal úmyslně, anebo to byly pouze výslovnostní chyby, lze polemizovat.

Jeho gesta jsou spíše mírnější. Jednou kroutil hlavou, jakmile nesouhlasil s projevem Lubomíra Zaorálka, jinak se výraznějších gest vyvaroval.

Ukázka č. 11

VM: takže slova o rozpočtové zodpovědnosti, která platila mhm v roce 2010, mhm na konci roku 2010, na konci roku 2012 neplatí. podíváme-li se na to že jste odůvodňovali, že počet místopředsedů, tři, bohaté stačí jako ODS, takže teď to neplatí, po dvou letech rozpočtové odpovědnosti.

JP: =pa- mhm **pane doktore**, my sme hledali model jak zachovat funkční sněmovnu tak aby vedení mohlo fungovat, my sme tu krizi nevyvolali, byla vyvolána tím, že mhm mhm jedna místopředsedkyně odešla že se rozstřípila jedna z koaličních stran a hledali jsme řešení, jak najít takový model, aby tam byla zastoupena poměrně jak demokratická strana opozice tak vládní koalice, aby tam vládní koalice měla lehkou většinu protože má většinu ve sněmovně,

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Jiří Pospíšil, Lubomír Zaorálek [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030500210/>, vlastní zpracování, 2018

4.7 Tomio Okamura a Jiří Dienstbier

Debata byla odvysílána 30. března 2014. Jejími hosty byli tehdejší ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dienstbier a tehdejší předseda hnutí Úsvit Tomio Okamura. Pozornost je věnována pouze části, která byla odvysílána na programu ČT1.

Debatu lze označit spíše za klidnější. Tomio Okamura vystupuje klidně, ale mluví rychlým tempem. Někdy je patrné jeho polykání hlásek. Hlasitost jeho projevu je spíše vyšší, čímž dává najevo své sebevědomí. Ve své řeči se nezadrhává, výplňková slova používá málo, několikrát ovšem použil oslovení „vážení“. 20krát bylo možné slyšet výplňkový zvuk.

Jeho gesta jsou mírná. Během své řeči využívá většinou ilustrativní gesta, jimiž si dopomáhá komunikovat. Pro gestikulaci využívá pouze jednu ruku, druhou ruku nechává položenou na stole. V případě nesouhlasu s pronesenými slovy Jiřího Dienstbiera je patrné jeho kroucení hlavou, nicméně snaží se mu neskákat do řeči.

Jiří Dienstbier rovněž používá zejména spisovnou češtinou. Svou řeč sice neprokládá významným způsobem slovní vatou, ale velmi často používá výplňkové zvuky. Během

dvaceti minut je bylo možné zaslechnout 77krát a působily spíše rušivým dojmem. Taktéž je patrné jeho zadrhávání a opakování jednoho slova dvakrát.

V případě, že s Tomiem Okamurou nesouhlasil, začal se smát. Jeho gesta lze označit za střední. Využívá především gesta ilustrativní a znaková.

Lze podotknout, že Václav Moravec v jednom okamžiku použil slovo, které nebylo zcela korektní, jak je vidět v ukázce č. 12.

Ukázka č. 12

TO: podívejte se, mhm výtkou tady těch odpůrců referenda je, že občané nejsou natolik inteligentní, aby mohli rozhodovat, no tak vážení, když se podívám na pana Nečase s paní Naďovou, tak snad už nemůže být nic horšího, to si mys-, a nebo na privatizaci v devadesátých letech, kdyby občané viděli, jak se země rozkrádá, tak automaticky tomu tomu dají stop, a takového politika odvolají a nebo ho poženou v odpovědnosti. to je takový ten zdravý selský rozum. a také takové ta výtky tady pana Dienstbiera byla, to neomezené kvórum, ale mhm sám pan Dienstbier mhm byl zvolen v druhém kole voleb do Senátu patnácti procenty oprávněných voličů, a to mu nevadilo, mhm to znamená ten hlas občana měl mhm takovou váhu, že se nechal volit na tři roky neomezeným kvórem, pouhými patnácti procenty oprávněných voličů, a mhm a najednou když občan má rozhodnout o konkrétním zákonu, což je vlastně bod volebního programu strany kterou on volí ve volbách a my ve volbách žádné kvórum nemáme, dyť to víte, žádné kvórum účasti není, a když volíte politickou stranu volíte vlastně soubor jejího programu, a když vlastně jeden ten programový bod vytáhnete a o něm má být referendum, tak najednou ten hlas občana má mít jinou váhu, a najednou ten občan není pro politiky dost svéprávný a inteligentní na to, aby mohl rozhodnout o jednom bodu. mhm mhm [já]

VM: [promiňte] ale záleží jestli nepodceňujete občany, že [jsou lidově lidově řečeno] **dementní** při volbách,

TO: [já je právě nepodceňuji]

Zdroj: ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce: Tomio Okamura a Jiří Dienstbier [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/214411030500330>, vlastní zpracování, 2018

I přesto, že tučně vyznačené slovo z jeho úst bylo proneseno s nadsázkou, lze si jej vyložit jako vulgární. Hosté se slova mohou chytit, jak bylo patrné v podkapitole 4.3 v případě Jana Chvojky, a začít jej používat také. V tomto případě dané slovo Tomio Okamura ignoroval a neměl potřebu jej rozvádět dál.

5 Využití řešené problematiky v žurnalistice

V poslední části bakalářské práce autorka navázala na problematiku politické komunikace. Poslední část se skládá z povinných žánrů, a to z úvodního článku, interview, ankety a recenze. Všechny tyto žánry autorka cílí na masové publikum bez větších znalostí. V úvodním článku autorka nastínila mediální prezentaci současných politiků a jejich mediální vystupování za doby komunismu. Interview autorce práce poskytl současný poslanec František Kopřiva. Anketa dává možnost občanům vyjádřit názor, který současný politik vystupuje v médiích nejlépe. Recenze je věnována knize Dramatické střídání na Hradě: jaká je pravda. Zmíněné žánry se hodí do příloh celostátních i regionálních tištěných deníků.

5.1 Úvodní článek

Bavit nás chtějí média, i politici

Noviny, rádio a televize nás ve svých zpravodajských relacích odjakživa informují o důležitých událostech, které se staly, nebo které naopak nastanou. V dnešní době usilují ještě o jednu podstatnou věc. Chtějí nás také pobavit.

Velmi se na tomto podepsal konec komunistického režimu. Pád komunismu dal prostor vzniku mnohým soukromým médiím. A tak po roce 1989 se v naší zemi objevila soukromá rádia, noviny i soukromé televizní stanice. Mezi médii vznikla takzvaná dokonalá konkurence a média mezi sebou začala soupeřit o to, kdo své diváky, čtenáře či posluchače nejvíce pobaví. A je jedno, zda jsou to média soukromá či veřejnoprávní. „Na základě svých dosavadních zkušeností se domnívám, že o směs informace a zábavy, tedy infotainment, usilují opravdu všechna média, protože jinak by ztrácela čtenáře, diváky či posluchače ve velké konkurenci,“ říká pedagožka Ostravské univerzity Hana Srpová, která se zabývá stylistikou a jazykovou kulturou. A tak se častokrát stává, že zprávy prohrávají boj ve prospěch zábavy.

Bavit nás ovšem chtějí nejen média. Pobavit nás chtějí také politici, kteří v médiích vystupují již od pradávna. Právě mezi médii a politiky existuje velmi těsný vztah. Média potřebují politiku a politici se naopak potřebují vyjadřovat v médiích, aby o nich občané věděli. „Aby byl politik úspěšný, uměl si nahnat body a vědělo se o něm, měl by být takový

i jeho vztah k médiím. Měl by vůči nim být otevřený, umět komunikovat, krátce a rázně vyjádřit myšlenku,“ myslí si redaktor Moravskoslezského deníku Petr Jiříček.

V současné době figuruje v politice vysoký počet stran. Do voleb do Poslanecké sněmovny v říjnu minulého roku se přihlásilo 31 stran, což je nejvíc v historii samostatné České republiky. Do médií se dostanou jen ty, které na sebe umí upozornit, a to jakýmkoliv způsobem.

Bulvarizace politické kultury

„Myslím si, že oblast české politické kultury se hodně bulvarizovala. A politici, kteří jsou schopní zaujmout, mají úspěch. Často za cenu nějakých vulgarismů nebo zjednodušování,“ říká politolog Tomáš Jarmara. Jako příklad uvádí situaci s bývalým premiérem „Bohuslav Sobotka byl typický úředník. Byl zřejmě výkonný, ale nebyl schopen vstupovat do mediálního prostoru. Neměl smysl pro humor, nikdy neřekl nějakou nadsázku nebo nějaký vtip. Sice byl pravděpodobně korektní, ale možná, že právě to byl jeden z důvodů neúspěchu ve volbách,“ myslí si politolog.

Podle Jarmary patří v současné době mezi politické osobnosti, které umí média zaujmout, současný prezident republiky. „Myslím si, že pro média je Miloš Zeman vděčný. Nejde daleko pro razantní vyjádření. Média ví, že když projde, řekne zase něco razantního a hned mohou dát titulek.“

Někdy se taková razance přenese až do vulgárního vyjádření, a to nejen v případě současného prezidenta republiky. Podle Tomáše Jarmary by se měly politické osobnosti vulgarit vyvarovat, ale má pro ně porozumění. „Na druhou stranu chápu, že politikům, pokud si chtějí pro sebe urvat prostor, možná ani nic jiného nezbývá. Takže já se jim nedivím, že tak razantně do mediálního prostoru vstupují, a to i za cenu vulgarismů,“ myslí si politolog.

Dnešní doba si žádá své

Slova politologa potvrzuje i redaktor Moravskoslezského deníku Petr Jiříček: „Dnešní doba si žádá své. Výstřednost, poutavost, nevšednost a originalitu. Politik, který do svého vyjádření tyto prvky dokáže vnést, je samozřejmě zajímavější pro samotného novináře, protože ten ví, že jediný hovor mu často udělá titulek. Ale také pro koncového uživatele, a to jak čtenáře, posluchače nebo diváka.“

Vzápětí doplňuje, zejména články uveřejněné na webu mají velmi vysokou odezvu. „Lidé článek komentují, médium jej sdílí na svých sociálních sítích, dostane se k předem neodhadnutelnému množství čtenářů. Podle tématu, podle obsahu a podle titulku. A to je to, oč médiím jde,“ říká redaktor. „Samozřejmě politik, který to ve svém projevu s novinářem k nějakému tématu rozbalí, to pak o to více může schytat na veřejnosti a u čtenářů, ale o to více se o něm mluví. A o to přeci jde. Volby toho bývají důkazem,“ doplňuje.

Stejný názor sdílí i Jiří Krušina, bývalý dlouholetý redaktor bulvárního deníku Blesk. Podle něj, bohužel, fakta v dnešní době občanů příliš nezajímají a dostat do novin, respektive hlav čtenářů, strohou informaci, je stále složitější. A proto je i on sám za vtip či jisté popíchnutí, které dodá zprávě patřičnou dynamiku, vděčný. „Mám rád vtipné politiky. Častokrát jsem psal o výrocích pana prezidenta, a tam bylo opravdu z čeho vybírat. Ten své moudré názory, se kterými jsem se mohl ztotožnit, i ty další pohledy na dnešní svět, pravidelně doplňoval o vtipy, bonmoty, nadsázku a nejednou i urážku. Tím se stala jeho myšlenka a následně i samotný článek snáze publikovatelným,“ říká Jiří Krušina.

Situace za komunismu byla jiná, ale nedá se srovnávat

Vystupování politiků za komunistického režimu bylo odlišné. Dalo by se označit za nevýrazné a konformní. Ale rozhodně se s dnešním režimem nedá srovnávat. „Situace za komunismu byla úplně jiná. Tehdejší politici média řídili a vytvářeli, takže do světa médií nemuseli vstupovat. Sami ho totiž řídili,“ říká politolog Tomáš Jarmara.

Do roku 1966 byly tisk, rozhlas i televize cenzurovány Hlavní správou tiskového dohledu. Kontrole podléhaly také knihy, filmy, přednášky, průvodci výstav i muzeí. V roce 1968 byl zřízen Úřad pro tisk a informace. Ten řídil, kontroloval a usměrňoval činnost tisku, rozhlasu, televize a České tiskové kanceláře. „To, co cenzorský úřad do médií nepustil, v médiích nebylo,“ přibližuje politolog. Jedním dechem dodává, že politici v komunistickém režimu komunikovali v nekonkurenčním prostředí. „Podle ústavy měla komunistická strana vedoucí pozici, takže nemusela s nikým soutěžit. A politici nemuseli v médiích vystupovat tak, aby na sebe upozornili,“ říká politolog.

Tatíček Masaryk

I přesto, že v říjnu letošního roku proběhnou oslavy jubilejního stého výročí založení první Československé republiky, mnozí si jistě vybaví velmi oblíbeného a populárního

politika a historicky prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigue Masaryka. První prezident byl ovšem populární z naprosto jiných důvodů.

Podle historika Jiřího Nemináře byl mediální obraz prvního československého prezidenta velmi promyšleně budován. „Ačkoliv se republika snažila téměř na každém kroku vymezovat vůči rakouské monarchii, kult prezidenta prakticky přebíral všechny znaky posvátného vladaře. Masaryk se oblékal do jakési polouniformy a ve svých sedmdesáti letech se naučil jezdit na koni. Za sídlo si navíc zvolil Pražský hrad, čímž se symbolicky zařadil po bok všech českých králů.“

Vzápětí dodává, že obraz prezidenta byl tedy takový, na jaký byli lidé zvyklí z předchozí doby. „Moudrý stařec se sklony ke strohosti a střídmosti. Mezi občany to určitě vzbuzovalo pocity jistoty a loajality, protože se s prezidentem mohli identifikovat.“

Osmdesátí sedmiletá paní Vlasta Hrachovcová z Háje ve Slezsku se za prezidenta Masaryka narodila. Zažila tak všechny prezidenty od první republiky. Přestože Tomáš Garrigue Masaryk skončil ve své funkci, když jí byly teprve čtyři roky, pamatuje si ho především díky své mamince. „Měla ho velmi ráda. A nejen moje maminka. Masaryk byl oblíbený u většiny lidí. Nebál se vyslovit svůj upřímný názor, a to bez ohledu na ostatní,“ sděluje své vzpomínky paní Hrachovcová, která má dodnes některé noviny s bývalým prezidentem Československa po své mamince schované. „Myslím si, že takový vlastenecký vztah už nebyl k žádnému prezidentovi napříč historií Československem a Českou republikou,“ dodává.

Závěrem lze říci, že nelze srovnávat mediální prezentaci politiků v různých dobách, ani kdy vystupovali čeští politici nejlépe. Každá etapa naší historie má pro i proti. A jak jednou v rozhovoru prozradil politolog Zdeněk Zbořil: „Zajímavé je pozorovat na tom to, že každý režim si o sobě vždycky myslí, že je nejlepší, definitivní a fundamentální.“

5.2 Interview

„Politik i novinář by k sobě měli mít respekt,“ říká poslanec František Kopřiva

Dvaadvacetiletý František Kopřiva patří mezi nejmladší poslance v historii České republiky. Kromě toho je také studentem Univerzity Karlovy, kde studuje obor Studium humanitní vzdělanosti. Komunikace s médii mu nedělá problém. Co si o nich myslí z pohledu poslance? I o tom se rozpovídal v následujícím rozhovoru.

Jaká je vaše cesta politikou?

V roce 2013 jsem začal pomáhat Pirátům jako dobrovolník ve volbách. Do strany jsem vstoupil, když mi bylo 18 let, takže v roce 2014. A po vstupu do strany jsem se začal více zapojovat. Od komunálního aktivismu jsem přešel přes celostátní témata až k zahraniční politice.

Kdy jste se rozhodl, že chcete vstoupit do politiky?

To je těžká otázka. Nebudu tvrdit jako Andreš Babiš, že nejsem politik, když jsem poslanec. Ale pořád se považuji spíše víc za aktivistu. Nikdy jsem se nerozhodl, že chci být politikem. Se svým zvolením jsem příliš nepočítal, takže jsem to moc neplánoval.

Jak stíháte práci poslance společně se školou?

V mém případě ne úplně dobře. Jsem ve Výboru pro evropské záležitosti, takže hodně cestuji do Bruselu. Také jsem ve Stálé delegaci Parlamentů do Parlamentního shromáždění Rady Evropy, takže čtyřikrát do roka jsem na týden ve Štrasburku. Mám harmonogram hodně nabitý, takže moc času nazbyt nemám. Ale s prací poslance se dá stíhat ještě něco dalšího, ať už studium nebo práce na částečný úvazek.

Vášim oborem je Studium humanitní vzdělanosti. Využíváte věci, které se naučíte ve škole, i v praxi?

Momentálně jsem v prvním ročníku, takže asi bych neřekl, že něco využívám v praxi. To je stejné jako na střední škole. Myslím si, že škola není jen o biflování dat v dějepise, ale má člověka nadchnout pro vědy, vzdělání. Člověk by se podle mě měl umět sám vzdělávat, dohledávat si informace, kriticky uvažovat o tom, co se děje kolem nás. To je podle mě to,

na co by se měl školní systém zaměřit. Považuji to v současné době za naprosto nejzásadnější. Samozřejmě nějaké to kritické uvažování, třeba láska k vědám, k vědecké metodě, tak tam jsem vděčný učitelům ze střední školy, kteří mě pro tohle nadchli a naučili mě to. Ale nemůžu říct, že bych něco konkrétního používal teď v praxi, asi spíš ne.

Jste členem České pirátské strany. Proč jste si vybral zrovna ji?

Aktivitu České pirátské strany jsem sledoval už déle, zhruba od roku 2012, když byly protesty proti mezinárodní smlouvě Acta. Strana mi byla sympatická. Když byly v roce 2013 předčasné volby do sněmovny, dělal jsem si volební kalkulačku a poctivě si pročítal programy stran. A myslím si, že programově, personálně i vnitřním fungováním mi Pirátská strana byla nejbližší. Proto jsem jí pomáhal v kampani a poté do ní i vstoupil. Chtěl jsem straně pomoci, aby příště uspěla, protože v roce 2013 získala nějakých 2,6 procent.

A uspět se vám podařilo. Ted', když jste řádným poslancem, máte vy osobně nějaké politické cíle?

Upřímně řečeno, nemám. Kandidoval jsem do sněmovny s tím, že budu zvolený poslancem, pokud budeme mít nějakých deset procent, což ještě měsíc před volbami znělo jako utopie. Ale pak se nám to podařilo. Tak jsem samozřejmě po této příležitosti skočil. Snažím se svou funkci vykonávat poctivě, ale nemám nějaké konkrétní cíle ani plány.

Existuje něco, co byste chtěl v politice změnit?

Tak to samozřejmě ano. Evropská témata jsou pro mě prioritní, jelikož jsem členem Výboru pro obranu a Výboru pro evropské záležitosti. Evropský výbor je hodně specifický. Řeší se v něm všechna témata, ale primárně se s kolegou zabýváme pirátskými tématy, jako je jednotný digitální trh, digitalizace státní správy, ochrana soukromí, ochrana svobody internetu a podobně. Nemám vyhlídnutý žádný konkrétní zákon, který bych chtěl změnit. Z pozice opozičního poslance či opoziční strany je velmi těžké něco prosadit. Spíš se snažíme vyjadřovat k evropské legislativě a pochválit Evropskou komisi, když klade důraz na soukromí. A naopak se třeba ozvat, když je tam něco, co se nám nelíbí. A podobně je to ve Výboru pro obranu, který zase kontroluje resort.

Sám jste velmi mladý. Vnímají vás starší kolegové s respektem?

Těžko říct. Na některých je vidět, že se se mnou snaží vycházet. Někteří na nás koukají trochu skrz prsty. Je to samozřejmě dáno mým věkem, ale řekl bych, že řada matadorů má

za exoty Piráty jako celek. Jsme na ně příliš netradiční. Ale musím říct, že jsem se nesetkal s vyloženě nějakým despektem nebo jednáním, které by mně vadilo. Lidé v Poslanecké sněmovně ví, že spolu čtyři roky stráví, takže se vyloženě konflikty v osobní rovině neodehrávají. Alespoň jsem tedy žádné neviděl. Když vidíme nějaké hádky, tak je to spíš hra pro média. Když se vypnou kamery, tak často vidím, že si jdou spolu politici sednout napříč stranami a vychází spolu docela dobře.

Jaké vlastnosti by měl podle vás mít politik?

Měl by určitě být schopný vyslechnout si různé úhly pohledu, různé názory, vyslechnout si i odborníky a na základě toho potom učinit nějaké informované rozhodnutí. Rozhodnout se na základě dat, klidně i pocitů, ale pocitu občanů či různých lidí, kteří to vidí z různých úhlů. A nedělat rozhodnutí pouze na základě svých dojmů nebo toho, co si přečte někde na internetu z jednoho zdroje.

Myslíte si, že by měl umět v dnešní době vystupovat v médiích?

Samozřejmě. Média jsou pojítkem k občanům a mediální vystupování k politice patří. Ovšem není to podle mě podmínka bezpodmínečně nutná. Mně osobně to ze začátku šlo hůř, ale snažím se na tom pracovat. Rozhodně to vnímám jako svoji rezervu a myslím si, že když je člověk zvolený do nějaké politické funkce, měl by se snažit do médií chodit, pokud je pozván. Měl by odpovídat na otázky a měl by umět mluvit srozumitelně. Protože když odpovídá v nesrozumitelných větech a používá termíny ze své bubliny, působí odtrženě od reality a jeho výroky mohou být pro občany nesrozumitelné. Myslím si, že je velmi důležité, aby politik uměl v médiích mluvit, a pokud nemá talent či nadání, tak by na tom měl pracovat. Třeba se účastnit nějakých školení, což jsem já osobně dělal a stále dělám.

Dá se tedy říci, že do médií chodíte rád?

Samozřejmě. Předtím, než se Pirátská strana dostala do sněmovny, tak jsme měli jako neparlamentní strana v médiích velmi málo prostoru. Byli jsme rádi za jakýkoliv mediální prostor. Takže my si médií vážíme a snažíme se mluvit s každým, pokud to není opravdu nějaký extrém typu Sputnik News. Často je nám vyčítáno, že náš předseda chodí k Jaromíru Soukupovi nebo že občas odpovídáme čtenářům v Parlamentních listech. Ale mně přijde, že média jsou opravdu pojítkem k občanům. Tudíž mi přijde nešťastné, když se politik odmítá vyjádřit pro nějaké médium třeba kvůli tomu, kdo médium vlastní. Tím se odtrhává od občanů, kteří ho zrovna čtou nebo poslouchají.

Proč si myslíte, že většina politiků nemá ráda novináře?

Já je chápu. Novináři potřebují něco, co bude znít senzačně, a to často není možné. Politik tohle nemůže vždycky dodávat. A je pravda, že někteří novináři politiky tlačí do nějakých vyjádření, což samozřejmě taky není dobře. Musí tam fungovat nějaká symbióza. Politik i novinář by k sobě měli mít respekt. Nicméně třeba jednání Tomia Okamury, který má na black listu spoustu médií, a priori kvůli tomu, kdo je vlastní, tak to samozřejmě podle mě není přijatelné.

Máte osobní špatnou zkušenost?

Jednou jsem dělal rozhovor přes Skype krátce po zvolení. Mluvil jsem třeba o tom, že Piráti nechtějí dělat referendum o přijetí eura, protože referendum už bylo. Ale já se hodně zakecávám, tak to novinář zkrátil, vynechal tam jednu větu a vyznělo to tak, že chceme referendum. Nicméně předpokládal jsem, že to není jeho zlá vůle, a že to je neúmyslná chyba. Takže hned, jak jsem to zjistil, jsem napsal redaktorovi, vyříkali jsme si to, jak jsem to myslel, on si to ověřil skutečně z nahrávky, omluvil se a opravil to. Pokud je napsáno něco špatně o straně, v devadesáti procentech případů to není zlý úmysl novináře. Stačí, když naše mediální poradkyně, která má kontakty na média, zavolá do redakce, že to spletli, a oni to opraví.

Je médium, které vám něco nechtělo opravit, nebo se kterým máte špatnou zkušenost?

Jediný případ byl asi tenhle, který jsem jmenoval. Samozřejmě se občas stanou drobné technické chyby. Například když jsem byl v České televizi v pořadu Události, komentáře, kde promítají pro diváky informace o politikovi, tak o mně promítli špatný údaj, protože si to asi přečetli někde na Wikipedii nebo někde jinde, kde to bylo špatně. Ale tam to nemělo smysl opravovat, protože to bylo živé vysílání. Nicméně byl to údaj o škole, který nebyl aktuální, a nemělo to vliv na to, co jsem říkal.

Média se dneska bulvarizují. Stalo se vám, že novináři z vašich slov udělali nějakou senzaci?

Jednou jsem písemně odpovídal na otázky před krajskými volbami v roce 2016 Parlamentním listům. Dal jsem si záležet, aby odpovědi byly opravdu k věci. Otázek bylo asi dvacet a většina z nich se týkala krajských témat. Pouze poslední tři otázky se netýkaly krajských voleb. V poslední otázce jsem měl vyjádřit názor na prezidenta Zemana. Tak jsem

řekl na rovinu, jak to vidím, že se necítím být prezidentem Zemanem reprezentován, a uvedl jsem tam konkrétní důvody. A samozřejmě se to poté objevilo v titulku. Celý rozhovor vyzněl tak, jako že nějaký Pirát dělá antizemanovskou kampaň. A přitom devadesát procent rozhovoru bylo úplně o něčem jiném a trochu to odvedlo pozornost. Ale s tím už nic neudělám.

Dostáváte od novinářů otázky, které jsou úplně mimo téma?

To se děje často a nejen u politiků. Člověk dostane nějaké okruhy a diskuze se poté začne ubírat úplně jiným směrem. Já se samozřejmě snažím na rozhovor připravit. Věci si nastuduji, abych mluvil stručně a zároveň informovaně a sdělil přesně to, co chci říct. A potom mě zamrzí, že se nedostane k nějakým tématům, které jsou k věci, ale stočí se to k tématu, které je aktuálně žhavé a senzační. Ale s tím se nedá nic dělat. Je to zkrátka na moderátorovi, jak diskuzi vede.

Politiků je dneska mnoho a upozorňují na sebe všelijakými způsoby. Někdy je možné vídat či slyšet z jejich strany všelijaké vtípky a vulgarity. Co si o tom myslíte?

Podle mě do veřejného prostoru vulgarity nepatří. A nemístné vtípky, třeba sexistické nebo rasistické, považuji za nešťastné a mimo mísu. Ale není možné člověka cenzurovat nebo mu zakazovat něco říkat, to by bylo podle mě kontraproduktivní. Ale jsem proti tomu, aby se to regulovalo nebo zakazovalo, to mi přijde zbytečné. Myslím si, že k tomu musí společnost dospět, že třeba říkat vulgární vtipy v politické diskuzi je nepřijatelné.

Jak se snažíte mezi občany na sebe upozornit vy?

Prací, kterou odvádíme. Snažíme se dělat vše poctivě a věcně. Já i Piráti se snažíme působit jako racionální síla, která nedělá nějaká silná prohlášení, ale řeší věcně a dělá práci tak, aby legislativa lezla ze sněmovny co nejkvalitnější. Ale nutno podotknout, že jsme poměrně oblíbení médií z toho důvodu, že máme v lecčem netradiční program. Máme některá kontroverznější témata, například legalizaci konopí nebo zkrácení autorských práv, což jsou věci, které máme v programu jenom my, a tudíž jimi přitahujeme pozornost. Má to výhodu, že se tato témata dostanou do veřejné diskuze. Na druhou stranu to má nevýhodu, že když se řeší nějaká věc, která není zase až tak senzační, a poté následuje otázka legalizace konopí, tak se konopí dostane do titulku a má to trochu esprit bizáru.

Využíváte ke komunikaci také sociální sítě?

Komunikuji na Facebooku, Twitteru i Instagramu. Myslím si, že je nutné se přizpůsobit skupině, která síť používá, protože cílovka na Facebooku, Twitteru nebo Instagramu je trochu jiná. U politiků starší generace, kteří se sociálními sítěmi nevyrůstali, je vidět, že kopírují či dávají příspěvky na všechny sítě stejné. Je vidět, že ohlas není takový, protože cílovka je trochu jiná.

Proč si dávají příspěvky stejné?

Stranické profily většinou spravuje profesionál. U nás je na to člověk z mediálního oddělení strany, který se stará o profily strany. A jisté indicie naznačují, že třeba Andrej Babiš si příspěvky také nepíše sám, že mu jeho příspěvky píše tým profesionálů. A jsou velmi úspěšné.

A vy si profil spravujete sám?

Já si ho spravuji sám. Ivan Bartoš si Facebook také spravuje sám. Většina poslanců, co jsem vysledoval, si profily taky spravuje sama. Cení si na politicích z jiných stran, že byt' třeba neumí komunikovat s cílovkou na Twitteru a na Facebooku, jsou autentičtí a spravují si profil sami. A myslím si, že občané také oceňují, že s nimi komunikuje politik napřímo a nepíše to za něj piarista.

5.3 Anketa

Podle čeho hodnotí vystupování politiků různí obyvatelé České republiky jsme se zeptali v anketě. Na otázku *Který současný český politik podle Vás nejlépe vystupuje v médiích a proč?*, odpovídalo osm respondentů.

Jarmila, 72 let, důchodkyně

V současné době se mi líbí současný předseda ČSSD Jan Hamáček. Připadá mi jako úplně normální člověk a vystupuje zcela přirozeně a bez jakýchkoliv sarkastických poznámek. Je to možná také tím, že teprve s politikou začal, takže žádné manýry nepochytil. Tak snad to tak i zůstane.

Barbora, 22 let, studentka

Nevím, jestli nejlépe, ale zajímavým způsobem se prezentuje Dominik Feri. Nejenže se stal svou jedinečností miláčkem tisku, ale jako jeden z mála politiků umí pracovat se sociálními sítěmi a oslovuje tím daleko větší množství lidí, než kdyby dal rozhovor do nějakého deníku. Navíc se mi líbí, že jsem ho několikrát slyšela přiznat chybu a rozebrat něco, co udělal špatně. Sebereflexe řadě politiků chybí.

Michal, 24 let, databázový specialista

Když se zamyslím, tak asi Václav Klaus mladší. Syn bývalého prezidenta České republiky je mi velice sympatický za své názory k Evropské Unii a k jeho hlavnímu odvětví, což je školství. Jeho komentáře, které publikuje na serveru Novinky.cz, čtu pravidelně, a víceméně se pokaždé shodneme. Důležitým faktorem pro mě je, že není vulgární, na nikoho neútočí a nemá potřebu lhát, případně přetáčet výroky jiných politiků. Má svůj vlastní ucelený pohled na danou situaci a je otevřený diskuzím nejen v médiích.

René, 47 let, úředník

V současné době podle mě vystupuje a prezentuje se v médiích nejrozumněji Petr Fiala. Jako předseda opoziční ODS se jednoznačně vymezuje proti hnutí ANO. Vystupuje rozhodně a sebejistě. Při vystupování se opírá o své zkušenosti a znalosti. Patří v Česku mezi nejlepší a nejuznávanější politology.

Vít, 60 let, zdravotní bratr

Již dlouhá léta, byť jsem spíše orientován levicově, je mi sympatický kultivovaný projev nynějšího europoslance Jana Zahradila, někdejšího prvního místopředsedy ODS. Jeho argumentační a vyjadřovací schopnosti na mne působí jasně, zřetelně, transparentně a vyváženě.

Zdeňka, 47 let, ředitelka charity

Nejlépe vystupující politik v médiích je pro mě v současné době pan Ivan Bartoš. Jeho vystupování je vždy velmi profesionální, bez emočních výkyvů. Vždy věcné a konkrétní. Na jeho projevu je vidět odbornost a přehled o věci, o které právě mluví.

Radim, 44 let, obchodní zástupce

V médiích podle mě nejlépe vystupuje Petr Fiala z ODS. Sdílím jeho názory na politiku a v mnohých myšlenkách se shodneme. Je velmi inteligentní a je velmi dobrým rétozem. Cením si ho také z toho důvodu, že je původem vysokoškolský profesor.

Pavla, 31 let, terapeutka

Osobně se mne jeví velmi seriózně pan poslanec Petr Fiala. Krom toho, že je to člověk, který musel stranu ODS opět povznést po pádu, což se mu evidentně povedlo, je také velmi klidný, umí vysvětlit vše potřebné, nelže a především umí si stát pevně za svým, nikoliv měnit názor každý den. Má také velmi příjemný hlas, který se dobře poslouchá.

5.4 Recenze

Dramatické střídání na hradě: Pravda a omyly

BAUER, Jan. *Dramatické střídání na Hradě: pravda a omyly*. Praha: Petrklíč, 2013. ISBN 978-80-7229-383-4.

Kniha *Dramatické střídání na Hradě: pravda a omyly* byla vydána v roce 2013, krátce po historicky prvních přímých volbách prezidenta České republiky. Jeho autorem je český novinář a spisovatel Jan Bauer, který se žurnalistice věnoval čtyřicet let. V současné době pracuje jako spisovatel na plný úvazek. Za svůj život napsal již přes sto knih, a to různého zaměření. Nejčastěji lze ovšem v jeho seznamu najít detektivky a literaturu faktu. Autor sám v úvodní části jeho nejnovějšího titulu přiznal, že za jeho mládí byl pro něj prezident, jako pro kluka z venkova, něco jak Pán Bůh.

Kniha o 148 stranách je svázána v pevných barevných deskách, které na první pohled vypadají velmi moderně. Již podle fotografií na přebalu knihy lze poznat, že půjde o prezidentské téma. Nechybí na něm totiž vlajka prezidenta České republiky s nápisem *Pravda vítězí*. Obal knihy je také laděn do našich národních barev. Uvnitř knihy lze spatřit barvy už jen černobílé, a to včetně černobílých fotografií. Jako plusový bod lze uvést, že samotné stránky knihy jsou vytištěny na tvrdší papír, a tak nehrozí ohýbání stránek. Fotografie napomáhají čtenáři se lépe vcítit do doby, o které se píše. Mnozí čtenáři se také mohou nad mnohými fotografiemi pobavit, a to zejména – jak už to tak bývá – u fotografií jednotlivých mužů z mládí.

Recenzovanou knihu lze zařadit do literatury faktu. Cílem autora je podrobněji seznámit čtenáře se životem současného prezidenta republiky Miloše Zemana, kandidáta na prezidenta republiky v roce 2013 Karla Schwarzenberga a bývalého prezidenta Václava Klause. Kniha je logicky uspořádaná do tří hlavních částí, z nichž každá je věnována jednomu z výše zmíněných mužů. Kniha je psaná chronologicky, což dělá knihu přehlednou.

Na začátku autor nastiňuje Zemanův život v mládí. Zajímavá je pasáž o jeho studiu na střední škole. Mnozí z vás jistě neví, že Miloš Zeman na střední škole napsal nevhodný referát o Tomáši Garrigue Masarykovi, a z toho důvodu nesměl být čtyři roky přijatý na vysokou školu. V knize je rovněž se možné dočíst o jeho bývalé a současné ženě, jeho dvou svatbách a dvou dětech. Autor taktéž čtenáře provází celou Zemanovou politickou kariérou.

V knize je zmínka o jeho vstupu do komunistické strany, politické kariéře v Občanském fóru a v ČSSD. Pasáž věnovaná současnému prezidentovi končí zmínkou o jeho znovuzaložení Strany práv občanů a výhře v přímých prezidentských volbách v roce 2013.

O podobných věcech se lze v knize dočíst o Karlu Schwarzenbergovi. Za přečtení rozhodně stojí pasáž z jeho mladých let. Právě zde je se možné dozvědět detaily o začátcích se svou chotí Therese. „Když ji zcela neromanticky v autě požádal o ruku, byl odmítnut. Therese trvala na tom, že nejprve dostuduje medicínu a stane se lékařkou,“ líčí autor poutavým způsobem. Vyzdvihla bych taktéž několik stran věnovaným samotnému rodu Schwarzenbergů, jehož kořeny sahají až do 12. století.

Čtenář má možnost nahlédnout taktéž do života bývalého prezidenta republiky Václava Klause. Jeho mládí a rodinnému životu je věnováno o dost méně řádků než u předchozích dvou pánů. Autor čtenáře provází spíše politickým životem bývalého prezidenta, který nemusí být pro mnohé příliš zajímavý.

Knihu bych doporučila všem dospělým čtenářům, kteří si chtějí rozšířit svůj všeobecný rozhled a mají zájem se dozvědět o těchto významných mužích něco více, včetně jejich rodinného života.

6 Závěr

Cílem první části bakalářské práce bylo představit komunikaci a její jednotlivé druhy. V této části byl charakterizován pojem komunikace. V práci byl podrobně vysvětlen komunikační proces a všechny jeho fáze. Následně byly popsány komunikační funkce. Rovněž byly vymezeny dva druhy komunikace, a to konkrétně verbální a neverbální komunikace. V případě verbální komunikace byla zmíněna rétorika a fáze jejího procesu. Definována byla taktéž neverbální komunikace a její jednotlivé druhy. V práci byl taktéž zdůrazněn fakt, že neverbální komunikace se ve světě může lišit.

V první části bakalářské práce byla rovněž vymezena politická komunikace, byla zdůrazněna provázanost politiky a mediálního světa. Byla vymezena specifika politického vystupování. V případě politických diskuzí byla v práci zobrazena současná podoba politických diskuzí, ve kterých se prolíná informační a zábavní funkce. Část kapitoly byla věnována také persvazivním metodám ze strany médií.

Druhá část bakalářské práce byla věnována mediálním produktům vhodným k projevu českých politických osobností. Zdůrazněny byly zejména mediální dialogy v rozhlasovém a televizním vysílání. Lze shrnout, že styl dialogu, který se utváří v průběhu mediálního dialogu, je určován jednak jednotlivými komunikačními styly účastníků, ale také typem mediálního dialogu. Informativní rozhovor probíhá většinou harmonicky, ovšem harmonický průběh rozhovoru může být narušen například tehdy, když je host nespokojen s kladenými otázkami. V politických duelech se vyskytují spory, stoupá interakční napětí a hádky mezi jednotlivými hosty nejsou výjimečné. Ze strany moderátora je politický duel náročný a vyžaduje jeho důkladnou přípravu.

Ve druhé části autorka taktéž nastínila internetové prostředí a jeho specifika. Bylo zdůrazněno, že ne všechny informace na internetu mohou být pravdivé či objektivní. V případě komunikace politiků s občany byly popsány sociální sítě, prostřednictvím kterých komunikují jednotlivé politické strany. Lze shrnout, politické strany by si měly vybírat ke své komunikaci taková média, která jsou vhodná pro jejich cílovou skupinu.

Ve čtvrté části bakalářské práce byla analyzována verbální a neverbální komunikace politických osobností v pořadu Otázky Václava Moravce. Lze shrnout, že většina politiků v médiích vystupovat umí a v daném pořadu není patrná jejich nervozita. Rovněž je patrné, že hosté v některých případech se snaží o pobavení diváků. Někdy hosté nejsou schopni odpovídat jasně na položenou otázku a mají potřebu se vyjadřovat k něčemu jinému. Pokud

svůj čas vyčerpají, další čas jim moderátor neposkytuje. Moderátor se mimo jiné se řídí také pravidly, která jsou obsažena v Kodexu České televize.

Poslední část bakalářské práce byla věnována žurnalistické části. V úvodním článku byla nastíněna současná politická situace a bulvarizace politické kultury. Autorka práce chtěla upozornit na nevhodné chování a vulgární vyjadřování jednotlivých politiků v současné době. Autorka se ovšem s pomocí odborníků dostala k vysvětlení, že strhávání pozornosti takovým způsobem je v některých případech nezbytné. Další v pořadí bylo interview, ve kterém současný politik nastínil jeho pohled na média a informoval o svých zkušenostech s jednotlivými médii. V anketní otázce se lidé vyjadřovali k politikům a k jejich současnému vystupování. K recenzi byla vybrána kniha Dramatické střídání na Hradě: pravda o omyly, která seznámila autorku práce se životy Miloše Zemana, Karla Schwarzenberga a Václava Klause.

Závěrem lze říci, že politických stran v dnešní době figuruje mnoho. V mediálním světě figurují pouze ty osobnosti, které na sebe umí jakýmkoliv způsobem upozornit. Nevýrazné osobnosti mají šanci uspět ve volbách daleko menší. Rovněž lze říci, že i negativní kampaň dělá danému politikovi reklamu. I přesto, že současný předseda strany SPD Tomio Okamura je v médiích často kritizován, ponižován a jsou proti němu vedeny negativní kampaně, které jsou nastíněny v bakalářské práci, výsledek jeho strany ve volbách v říjnu 2017 byl velmi dobrý.

7 Seznam použité literatury

Monografie:

BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6

ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ, ed. *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2267-7.

FTOREK, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění: jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. Komunikace (Grada). ISBN 978-80-247-3926-7.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

KLIMEŠ, David. *Jak zábavné je informovat: infotainment, čili, infozábava v teorii, praxi a českém kontextu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2973-5.

MACKOVÁ, Alena. *Nová média v politické komunikaci: politici, občané a online sociální sítě*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2017. ISBN 978-80-210-8745-3

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 3. Přeložil Marcel KABÁT, přeložil Jan JIRÁK. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-338-3.

Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3.

MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. Manažer. ISBN 978-80-247-2339-6.

MUSIL, Josef. *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6

RUß-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Přeložil Hana BAKIČOVÁ. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8.

SCHNEIDEROVÁ, Anna a Marek SCHNEIDER. *Komunikační dovednosti: učební text pro distanční studium*. Vyd. 2., upr. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-268-2.

SRPOVÁ, Hana. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1.

ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-0868-x.

ŠPAČEK, Ladislav. *Business etiketa a komunikace: [jak být úspěšným manažerem, politikem, realitním makléřem, finančním poradcem, úředníkem veřejné správy]*. Praha: L. Špaček, 2013. ISBN 978-80-260-4347-8.

VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4.

ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán, 2015. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5

Elektronické zdroje:

ČESKÁ TELEVIZE. *Být v obraze: Média a politika* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214728740-byt-v-obraze/209572233420009-media-a-politika/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Interview ČT24* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Máte slovo s M. Jilkovou* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Andrej Babiš* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/218411030500311>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Ivan Bartoš a Vojtěch Filip* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/218411030500128/obsah/596614-ivan-bartos--pirati--predseda-strany-poslanec-vojtech-filip--kscm--predseda-strany-mistopredseda-poslanecke-snemovny>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Jan Chvojka a Jaroslav Kubera* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500205/obsah/521054-jaroslav-kubera-ods-mistopredseda-senatu-pcr-jan-chvojka-cssd-ministr-pro-lidska-prava-a-rovne-prilezitosti>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Jiří Pospíšil, Lubomír Zaorálek* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030500210/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Marian Jurečka a Miroslav Kalousek* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/217411030500305>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030500113/obsah/239206-milos-zeman-a-karel-schwarzenberg>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: O historii pořadu* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/bonus/10993-o-historii-poradu/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce: Tomio Okamura a Jiří Dienstbier* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/214411030500330>

ČESKÁ TELEVIZE. *Politické spektrum* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10116287760-politicke-spektrum/>

ČESKÝ ROZHLAS. *Dvacet minut Radiožurnálu* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut>

ČESKÝ ROZHLAS. *Encyklopedie radiožurnálu* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/encyklopedie/_zprava/kolik-celkem-znate-ceskych-slov-vime-jak-je-na-tom-prumerny-cech--1401799

ČESKÝ ROZHLAS. *Encyklopedie radiožurnálu* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/encyklopedie/_zprava/1453386

ČESKÝ ROZHLAS. *Interview Plus* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/interview-plus-6504167>

ČESKÝ ROZHLAS. *Pro a proti* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/pro-a-proti-6482952/o-poradu>

ČESKÝ ROZHLAS. *Základní informace* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/informace/informace/>

EUROZPRÁVY.CZ. *Sobotka, Zeman či Kalousek. Komu pokládá nejčastěji Václav Moravec své otázky?* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/195377-sobotka-zeman-ci-kalousek-komu-poklada-nejcastěji-vaclav-moravec-sve-otazky/>

FACEBOOK. *Oficiální stránka Andreje Babiše* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AndrejBabis/>

FACEBOOK. *Oficiální stránka Jiřího Drahoše* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/drahosjiri/>

FACEBOOK. *Oficiální stránka Karla Schwarzenberga* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/karel.schwarzenberg/>

FACEBOOK. *Oficiální stránka Miloše Zemana* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/prezidentcr/>

FACEBOOK. *Oficiální stránka Tomia Okamury* [online]. [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tomio.cz/>

FACEBOOK. *Tomio Okamura mi dal ban* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/TomioOkamuraMiDalBan/>

FACEBOOK. *Událost: Volím Jiřího Drahoše* [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/2274912775981041/>

FACEBOOK. *Událost: Volím Miloše Zemana* [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/183066755615638/>

FREKVENCE 1. *Press klub* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://www.frekvence1.cz/audio-video?porad=press-klub>

IMPULS. *Tři Impulsy na tělo* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.impuls.cz/porady/tri-impulsy-na-telo/>

INFO.CZ. *Výsledky voleb* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.info.cz/volby-2017/vysledky-voleb>

INTERNET WORLD STATS. *History and Growth of the Internet from 1995 till Today* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>

LIDOVKY.CZ. *Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz* [online]. [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://byznys.lidovky.cz/babis-koupil->

medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu

LIDOVKY.CZ. *Okamura může být Pitomio* [online]. [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/okamura-muze-byt-pitomio-0h0-/zpravy-domov.aspx?c=A170425_091240_ln_domov_jho

PRIMA. *Partie* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/partie/o-poradu>

TÝDEN.CZ. *Otázky Václava Moravce se stěhují* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/televize-a-radia/otazky-vaclava-moravce-se-stehuji-chystaji-radu-novinek_353074.html

YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál České pirátské strany* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/CeskaPiratskaStrana/featured>

YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál Dominika Feriho* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/channel/UCIj4ZIIqsyAhwJL_s685MMA

YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál Občanské demokratické strany* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/tvods/featured>

YOUTUBE. *Oficiální YouTube kanál Tomia Okamury* [online]. [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/channel/UCJjGNjN97BAk85Xb_c7shOQ/featured

ZELENÍ. *9 způsobů, jak snadno pomoci Zeleným do Sněmovny* [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.zeleni.cz/9-zpusobu-jak-snadno-pomoct-zelenym-snemovny/>

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO; - bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. 5. 2018

Martina Rumllová

jméno a příjmení studenta